

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
8883 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59.

Ἐκαστον φύλλον τιμᾶται
λεπτῶν 20.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ
Ἐν Ἑλλάδι . . . Δρ. 10'
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Φρ. χρ. 12'
ΕΚΔΙΔΟΥΤΑΙ
ΚΑΤ' Α ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Ἐβδομάς κοινωτική καὶ φιλολογική.
- Οἱ κάτοικοι τῆς Σύρου κατὰ τὸν ἀγῶνα, ὑπὸ Ἄλ. Καράλη.
- Ἀποστολεία, ὑπὸ Α. Καλλιθεῶτα.
- Ὁ Πασπαλουκάς Γερμανικὴ Φιλολογία. Johannes Kramer διήγημα, μετάφρ. Γ. Φ.
- Τὸ ἔνδρo τῆς ζωῆς, ποίημα Μιχ. Δ. Ἀργυροπούλου.
- Τὸ ἠμερολόγιον τοῦ ἀρχηγοῦ Κριεζῆ. Ἡ τιμωρία τοῦ Κλήρη. Γράμμα Δημητρίου Γ. Ψηλάττου.
- Ὅλα, Μυθιστορία Λουδοβίκου Ἐνώ. (Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ). Συνεχία.
- Λεξικὸν Ἑγκυκλοπαιδικὸν Βιβλιοκρισία Α. Ν. Γιάνναρη.
- Εἰδησεις τῆς Ἐβδομάδος. Ἐγγώρια—Ἐξωτερικά—Ἀρχαιολογία κ.τ.λ.
- Ἰδιαιτέρη Γράμματα.
- Νέα βιβλία.

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Ὁ ἠλεκτρισμὸς τῶν πτωμάτων καὶ ἡ Ἀθηναϊκὴ Ἀπόκρισις.—Ἡ ἑορτὴ τῆς ἐγνημοσύνης ἐν Σύρῳ. Ὁ ἀνθρῶπις τοῦ Μιαούλη.—Ἡ φωτογραφία τριῶν ἀγωνιστῶν. Οἱ Δαυβέργοι—Στίχοι νοσταλγοῦ.—Ὁ, τι ὄνειραυνοῦνται οἱ φιλοδόξοι. Ἐποδοχὴ τοῦ Εἰς τὴν Γαλλίαν ποιήματος. Ὁ κ. Παράσχου δημοκρατικὸς ἢ βρασιλικὸς. Πι δὲ τὴν ἡμετέραν Παιδείαν καὶ πολιτικὸν κατάρθωμα.

Ἦκούσατε ποτὲ περὶ πειραμάτων ἠλεκτρισμοῦ, δι' ὧν δίδεται ἂν οὐχὶ ζωὴ, κίνησις ὅμως, εἰς νεκρὰ σώματα; Παρόμοιόν τι ἐπετελέσθη καὶ διὰ τῶν ἐφετινῶν Ἀπόκρων, ὧν ἀκριβεστάτη παρομοίωσις τὸ ἄνω πείραμα. Τὴν ἠλεκτρικὴν μηχανὴν διηύθυνον δύο συναδέλφοι φιλοτίμως ἐργασθεῖσαι ὅπως δώσωσι ὀλίγην χαρὰν καὶ ζωὴν εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ τὸ πείραμα ἐπέτυχεν. Ἄνευ ὅμως τοῦ ἠλεκτρισμοῦ αἱ Ἀθηναὶ δὲν θὰ ἐώρταζον τὴν ἑορτὴν τῆς εὐθυμίας, οὐχὶ διότι πάσχουσιν, οὐχὶ διότι ἀθυμοῦσιν, ἀλλὰ διότι κατήντησαν σπληνικά, διότι.. βαρύνονται.

*

Ὁ γνωρίζων νὰ ἐργάζεται, γνωρίζει καὶ νὰ ἐορτάζη. Τὸ παραδειγμα δίδει πάλιν ἡ καλὴ Ἐρμούπολις, προκηρυσσοῦσα καὶ διοργανοῦσα ἑορτὴν μεγάλην καὶ ἑλληνοπρεπῆ. Τὰ βλέμματα τῆς Ἑλλάδος ὅλης, ἄτινα ὡς φιλάρεσκος γυνὴ δι' ἄκκισμων προσπαθεῖ τόσον συνεχῶς, ἀλλὰ καὶ ἀνεπιτυχῶς κάποτε νὰ προκαλῆ ἡ πρωτεύουσα, ἀπὸ τῆς Κερκύρας, ἐν ἡτέλεσθη ὡραία τῆς καλλιτεχνίας ἑορτὴ, στρέφονται πρὸς τὴν Ἐρμούπολιν, ἧτις παρασκευάζει ἄλλην μεγαλειτέραν πανηγυρίαν τῆς εὐγνωμοσύνης! Εὐγενὲς τέκνον τῆς Σύρου, ὁ Πρώτος, ἐκληροδότησεν αὐτῇ ποσὸν ἐπαρκές, ὅπως ἰδρῶση ἀνδριάντα τῷ μεγάλῳ Μιαούλῳ. Ἐγγώριος καλλιτέχνης, ὁ Βιτάλης, ἐλάξουσεν αὐτόν, ἥδη δὲ μετὰ

τινας ἐβδομάδας πρόκειται νὰ τελεσθῶσι πανδήμως τὰ ἀποκαλυπτήρια ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Βασιλέως καὶ ἀντιπροσώπων πάσης Ἑλληνικῆς χώρας, σπευδόντων νὰ κλίνωσι τὸ γόνυ πρὸ τοῦ θαλασσομάχου ἥρωος, οὕτινος ἡ δεξιὰ τόσον συντέλεσεν εἰς τὸ νᾶθραύσητάς ἀλύσειστος ἢ δούλη τοῦ 21.

Ἡ ἑορτὴ προμηνύεται ἔκτακτος, ἢ δὲ γραφικωτάτη Ἐρμούπολις προετοιμάζει νὰ ἐπιδείξη πάλιν τὰ θέληγτρα τῆς πρὸς τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ὧν χρησιμεύει ὡς φιλόδοξος σταθμὸς συναντήσεως καὶ ἀνταλλαγῆς οὐ μόνον ἑμπορευμάτων, ἀλλὰ καὶ πατριωτικωτάτων αἰσθημάτων.

*

Πρὸ τινων μηνῶν οἱ φιλολογικοὶ καὶ δημοσιογραφικοὶ κύκλοι, οἱ τιμῶντες δι' ἐπισκέψεων τῶν τῶν γραφεῖον τῆς «Ἐβδομάδος», ἐξεδήλουν ἐκπληξιν ἀνάμικτον θαυμασμοῦ πρὸ νεωτάτης φωτογραφίας ἀναρτηθείσης ἐν αὐτῷ καὶ περιστάσεως τρεῖς πολιτοὺς γέροντας τῆς αὐτῆς σχεδὸν ἡλικίας καὶ ἔχοντας κοινὰ τινὰ χαρακτηριστικά. Ὁ εἰς τούτων ἦτο ὁ πατήρ τοῦ διευθυντοῦ τῆς «Ἐβδομάδος», τακτικὸς θαμνὸν τοῦ γραφεῖου αὐτῆς καὶ φίλος τῶν συνεργατῶν τῆς, ἀκούρατος δὲ καὶ στωμύλος ἀφηγητῆς παλαιῶν ἱστοριῶν τοῦ ἀγῶνος, ἐξ ἐκείνων, ἃς σπανίως πλέον ἀκούει τις ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοπτῶν. Ἰδίᾳ τὸν θαυμασμόν καὶ τὴν ἐκπληξιν προῦκάλει τὸ ἀσύνηθες καὶ σπάνιον φαινόμενον τριῶν πρεσβυτῶν ἀδελφῶν γεννηθέντων ἀπάντων κατὰ τὴν πρώτην τοῦ αἰῶνος τούτου δεκαετηρίδα, μετασχόντων τῶν ἐθνικῶν ἀγῶνων καὶ ζώντων ἐτι ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀγάπῃ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει.

Ἐπέπρωτο σήμερον ἡ εἰκὼν ἐκείνη νὰ εἶναι ἱερὰ ἀνάμνησις τριῶν νεκρῶν. Πρῶτος ἀπεχωρίσθη τῶν ἀδελφῶν τοῦ πρῶ τινων ἐβδομάδων ὁ Τίτος Δαμβέργης, φροντιστῆς τοῦ Β. Ναυτικοῦ. Δεύτερος πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν ὁ Μιλτιάδης Δαμβέργης, πολιτικὸς ἐξόριστος τῆς Κρήτης, καὶ τρίτος ἐκνεύθη προχθὲς ὁ πρεσβύτερος δλων Κωνσταντῖνος Δαμβέργης, ταγματάρχης τοῦ ἀγῶνος.

Ὅταν ἡ ἱστορία ἀναδιψῆσῃ τὰ χρονικά τῶν παλαιῶν ἡμερῶν, ἵνα συγγραφῆ τὸ βιβλίον τῶν ἀγῶνων τῆς Κρήτης, θὰ συγκινηθῆ πρὸ τῶν δραματικῶν περιπετειῶν, τοῦ ἥρωισμοῦ καὶ τῆς αὐταπαρνήσεως, αἵτινες κοσμοῦσι τὸν βίον ἐκάστου. Ἡ «Ἐβδομάς» ἴσως βραδύτερον ὑποβοηθήσῃ τὸ ἔργον τῆς, δημοσιεύουσα ἱστορικὰς τινὰς σελίδας σχετικὰς πρὸς τὸν βίον τῶν ἐκλιπόντων. Νῦν μόλις δύναται νὰ σπείσῃ ὀλίγα δάκρυα ἐπὶ τῶν νεοκαπῶν τάφων τῶν τριῶν ἀδελφῶν, οἱ-

τινας ἐπεσφράγισαν τὴν παροιμιώδη πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην διὰ ταυτοχρόνου σχεδὸν θανάτου.

*

Εἰς μίαν σελίδα μόνον, ἀλλὰ μὲ αἰσθηματικὸν νὰ πληρώσῃ τόμον ὀλόκληρον ἐστάλη ἡμῖν ποιημάτιον: Ἡ Νοσταλγία τοῦ ἐν Βενετίᾳ ὁμογενοῦς κ. Κωνσταντίνου Τριανταφύλλου, τοῦ γνωστοῦ ἐκείνου λογιῶ, ὅστις ἀπέδειξεν ἄλλοτε οὐδὲν ἄλλο ἢ λογοκλόπον τὸν μέγαν Μακιαβέλην διὰ τῆς ἀκριβοῦς παραθέσεως ἀποσπασμάτων ἐκ τῶν ἔργων του, πρὸς τὰ κείμενα ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων.

Θέλει νὰ ἴδῃ ὁ νοσταλγὸς τοὺς κάμπους καὶ τοὺς ποταμοὺς τῆς πατρίδος του, νὰ ἐνθυμηθῆ τὰ πρῶτά του χρόνια, Γερᾶνια ταξιδιάρικα, διαβατικὰ γερᾶνια, Πέτε μου, ποῦθιν ἔρχοσθε; Πέτε μου, ποῦ θὰ πάτε; Κι' ἂν πάτε εἰς τὴν πατρίδα μου, ἂν πάτε εἰς τὴν Ἑλλάδα, Γερᾶνια, πάρτε με καὶ με ἐπάνω εἰς τὴν σπέρᾳ σας, Καὶ φέρτε με εἰς τὸν τόπον μου, εἰς τὴν Λιβαδειᾶν τὴν πόλιν, Ἐκεῖ ὅπου γεννήθηκα, τὴν γῆν τῆς νὰ φιλήσω....

Ἐπιθυμοῦμενοι γερᾶνοι πάχετε τὰ σπέρᾳ σας, Καὶ κἀκεῖ χρόνον δύνασθε νὰ ἴδῃτε τὴν πατρίδα... Ὅλα τοῦ κόσμου τὰ καλά τίποτε δὲν ἀφίξου, Σ' ὅποιον στὰ ξένα κατοικεῖ, σ' ὅποιον στὰ ξένα μένει. Ἀλλὰ σὰν ξένοι φίλοι παρέρχονται οἱ γερᾶνοι. Καὶ ἂν μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐρχομένους τοὺς ἐρωτήσητε:

Τὸν ἴδαμε εἰς τὴν ξενιτιὰ νὰ κλαίῃ θὰ σας ἀπαντήσωσιν, ἴσως ἐπαναλαμβάνοντες τὰς τελευταίας λέξεις τοῦ τρυφεροῦ ποιήματος καὶ τὸ μύχιον ἄλλος παντός Ἕλληνας νοσταλγοῦ.

*

Τὸ ὄνειρον τῶν φιλοδόξων δλου τοῦ κόσμου: ν' ἀκουσθῆ τὸ ὄνομα τῶν ἀπὸ τῆς μιᾶς ἀκρας τῶν Παρισίων μέχρι τῆς ἄλλης σπεύδομεν μετὰ χαρᾶς νὰ εἰπωμεν, ὅτι ἐξεπληρώθη καὶ πάλιν διὰ τὸν ἡμέτερον συνεργάτην κ. Παράσχου, μολοντί ἐκεῖνος δὲν εἶναι πλέον οὐδέφιλοδόξος, οὐδ' ὄνειροπόλος. Τὴν ἐπαύριον ἀκριβῶς τῆς ἀπαγγελίας τοῦ αἰσθηματικωτάτου ἐκείνου Εἰς τὴν Γαλλίαν ποιήματός του, τὰ τηλεγραφικὰ πρακτορεῖα ἐτηλεγράφουν περίληψιν αὐτοῦ, πᾶσαι δὲ αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες ἐδημοσίευσον αὐτήν. Ἀλλ' ὅτε ἔφθασεν ἐκεῖ καὶ ἡ Ἐβδομάς μετὰ τοῦ ποιήματος καὶ τῆς μεταφράσεως αὐτοῦ, κατὰ ἑκατοντάδας ἐκπεμφθεῖσα, τότε νὰ ἤκούετε κρίσεις καὶ ἀνταποδώσεις ἐνθουσιῶδων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος αἰσθημάτων! Πλείστα ἐπιστολαὶ ἐστάλησαν ἡμῖν ἀνδρῶν διακρεπῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ γνωστῶν ἐπὶ φιλελληνισμῷ συγχάιρουσαι καὶ εὐχαριστοῦσαι καὶ ἐφημερίδες δὲ πολλαὶ ἐδημοσίευσαν ἀποσπάσματα, ὧν τὴν ἐνομοίαν μετὰ στοργῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἐξάιρουσι.

ΑΥΤΟΧΕΙΡΙΑ

Το νόστιμον, οτι των δημοκρατικων μεν...

Αλλά — επιλέγει ο Observateur...

Το πολύ πολύ, αποκρινόμεθα ημεεις...

Και αι παρ' ημιν δε Γαλλικαι συναδελ...

ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΗΣ ΣΥΡΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΙΓΩΝΑ

(Επανόρθωσις Ισραηλινών).

Κόριε Δευθεντά της «Εβδομάδος».

Εν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τῆς «Κυανῆς Επιστο...

Οι κάτοικοι τῆς Σύρου ἀπῆλθον κακίστης φη...

Τὸ τοιοῦτον εἶνε ἀληθέστατον, με μόνην τὴν δια...

Εν τέλει παρατηροῦμεν τῷ κ. Richtemberger...

Ἀθήναι, τῆ 22 Φεβρουαρίου 1838.

Α. Μ. ΚΑΡΑΛΗΣ

ὁ βασιλεὺς ἐδωρήσατο τῇ Κυρίᾳ Δελφίνῃ...

Ἐν Γερμανίᾳ ὁ νόμος ὄριζεν ὅπως τὸ...

Ἦδη οἱ νόμοι τῶν Ἑυρωπαϊκῶν κρα...

Τὶ δηλοῖ ἡ ἀπὸ τῶν νόμων ἀπάλειψις...

Καὶροὶ εἶναι, φρονούμεν, ἢ ἀπκλειψῆ ἢ...

Ἄλλ' ἂν ἀπὸ τῶν πολιτικῶν νόμων...

σὶα τῆς ὑστάτης εἰς πάντα χριστιανὸν...

Δι' ἄλλων λοιπὸν μέσων δέον νὰ ἐπι...

καὶ ὁ Ρηγόπουλος. Ὁ Χαραμῆς ἐρίφθη...

Ἡ δημοσιογραφία, ἡ τόσον πρόθυμος...

Αἱ ἐφημερίδες λοιπὸν παραιτούμεναι...

Α. ΚΑΛΑΙΒΩΚΑΣ

δημηγῆς ἐν τῷ Ἔθν. Πανεπιστημίῳ.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

JOHANNES KRANER

Ο ΠΑΠΠΑΛΟΥΚΑΣ

(Ρομανικὸν διήγημα)

Ἐπεδιορθώτο ἡ ἐκκλησία εἰς τὸ χω...

γραφημένος επί του τοίχου είχαν άσχημον πρόσωπον. Μεγάλη ραγάς διήρη την ρίνα του. Έβλεπε τον Παππαλουκά, όστις έκάθητο πρό της θύρας της εκκλησίας, λίαν προτρεπτικώς, έν φ αυτός, όχι μόνον δέν έθεώρει τον πάτρνα του ούδέ διά της άκρας κών του οφθαλμού, άλλ' έχων τās χείρας έσταυρωμένας επί της εστράφους κοιλίας του παρετήρη τους Αθιγγάνους, οτινες επί στενών σανίδων διερχόμενοι μετεκόμιζον άσβεστον και πλίνθους επί της στέγης.

— Βρέ! Βρέ! έμορμούρισεν εις τον πρό αυτόν, άν πέση τό πράγμα, θά γείνη κανένα δυστύχημα!

Διά της λέξεως «πράγμα» ήννοεί την μικράν Αθιγγανίδα, την Βαρβάραν, την μελανόφθαλμον κορασίδα μέ ούλην και μέλαιναν κόμην, την μετακομίζουσαν την άσβεστον δι' έλαφρών και ζωηρών βηματων τρέχουσαν. Η μικρά διήρχετο τακτικώς άνωθεν της χονδράς κεφαλής του και οι λάμποντες οφθαλμοί της έσπινθήριζον, όταν την έβλεπον. Ο Παππας έλησμόνησε τὰ πενήκοντά του έτη και τὰ είκοσιπέντε εκείνης, έλησμόνησεν ο καλός χριστιανός την «ειδωλολάτριά» και έν συντόμω εκέκρητο σοβαρώς νά κτασθή την μικράν Αθιγγανίδα κππαδιάν και έφημέριον εις Παλεσέρρα. Ας έλεγον δέ οι άνόητοι άνθρωποι ό,τι και άν ήθελον.

— Βρέ! Βρέ! άν πέση;
Και έπεςε! Κραυγή ισχυρά ήκούσθη και ο Παππαλουκάς εκλείσε τους οφθαλμούς. Κατά την αυτήν σχεδόν στιγμήν τό καλλιμαχίον του ώθήθη μέχρι της σιαγόνας υπό μαύρου καταπιπτοντος σώματος, τόνον ισχυρώς ώστε ούδ' ήκουε ούδ' έβλεπε πλέον. Δισαίετο μόνον ή άκρα της πλεξίδος του και τό γενεϊόν του. Οι εργάται άμέσως έτρεξαν και ήγειρον την Βαρβάραν, ήτις πίπτουσα επί του ιερέως εξήθρῳσεν κατά τον καρπόν την χείρα της. Έξ στιβαράι χείρες κατόπιν έσυρον τό καλλιμαχίον, τό όποϊον ήπείλει νά τον άποπνίξη. Μία έτι ισχυρά κίνησης και άνένευσεν εις τό φως της ήμέρας!

Αγιε Γεώργιε! πώς είδες τον προστατευόμενόν σου! ο όγκος της ρινός του είχε πλατυνη, τό δέρμα του εξέδαρη, οι δέ περίξ του Ιστάμενοι δέν ήδύναντο νά κρατήσωσι τους γέλωτας. Έρεθισθείς έρριψε κατά γης τό καλλιμαχίον του.

— Πρό είκοσι χρόνια λέγω στους καταραμένους αυτούς χωρικούς πώς με στενεύει αυτό τό πράγμα—και έποδοπάτησε τό καλλιμαχίον του, ώστε τό ίσοπέδωσεν— και αυτοί δέν έδωκαν εις τον καίμενα των τό νέον έτος ένα καινούργιο για δώρο. Δέν τους μέλει λεπτό, και έπειτα θένε νάνε Χριστιανοί!

Ανένευσε θορυβωδώς και εξήλθε κατά τό μέρος της κατοικίας του. Παρέκειτο αυτή της εκκλησίας και τῷ έφάνη την στιγμήν αυτήν ως ορνιθών προωρισμένος προς κατοικίαν ανθρώπων. Είχον τοποθετήση τό παιδίον εκεί μέσα επί πολυχρώμου κιβωτίου κεκαλυμμένου διά χον-

δρου ύφασματος. Γηραιά μονόφθαλμος Αθιγγανίς περιέδεσε την τετραυμένην χείρα. Η μικρά εκραύγασε και έλιποθύμησεν έκ των πόνων. Οι συνηγμένοι έκ της περιεργίας χωρικοί δέν ύπήκουον εις τό έπιτακτικόν «έξω» του ιερέως, αυτός δέ κύφας έλαβεν όπισθεν κιβωτίου χονδρόν ρόπαλον και εκτύπησεν ισχυρώς και άδιακρίτως τὰ κρανία χωρικών και Αθιγγάνων.

— Έξω! κατεργαρέοι έξω!
Ητο άριστον τό μέσον τούτο. Τό δωματίον εκενώθη και έμεινεν ή γραία ή δέσασα τον έπίδεσμον. Ακόμη τώρα είδεν ο ιερεύς την Βαρβάραν κειμένην εκεί και ώπισθοχώρησε σταυροκοπούμενος.

— Απέθανε;
— Όχι, παππά. Αν είσαι καλός χριστιανός θά την άφήσης έδῶ έως νά γείνη καλλίτερα.

— Σάν καλός χριστιανός, ναι, θέλω νά νικήσω τον διάβολον. Ας μείνη: ήλθε τό φθινόπωρον, θάρρη κι' ο χειμώνας. Κι' ας πη δά έπειτα ο κόσμος πώς ο Παππαλουκάς δέν έχει καρδιά.

Ούδεμία ύστεροβουλία εις ό,τι έλεγεν. Η πεπλάτισμένη ρίς του τῷ έπροξένει τόσον πόνον ώστε δέν ήδύνατο νά σκεφθή διά την παππαδιάν. Έλεος ήτον, καθάρων έλεος.

— Ας μείνη.
Έξήλθεν ο Παππαλουκάς και έβύθισε την κεφαλήν του εντός μεγάλης λεκάνης ψυγρού ύδατος, αλλά μόνον ένκεν της εκδεδαρμένης ρινός του δέν ήγάπα τό ύδωρ. Όταν επανήλθεν, ή Βαρβάρα έγερθείσα της λιποθυμίας και μη έννοούσα ακριβώς πού ήτο τον εκύτταζε προσεκτικώς, εκπεπληγμένη. Ητον ώχρά ως νεκρός, τὰ χείλη άνευ αίματος. Η ούλη κόμη της έπιπτεν άνωθεν του μετώπου της και των λαμπρών οφθαλμών της μετά των μακρών βλεφαριδών.

— Πού είμαι; ήρώτησε τεθλιμμένη.
Αντί πάσης άπαντήσεως, τῷ έδωσεν ο Παππαλουκάς γιγαντιαίον κρόμμυον και τεμάχιον μέλανος άρτου.

— Νά, φάγε, διαβολάκι, δές τί μουκάνες, είναι! ντροπή! Όμως δέν έτρωγεν. Ο Παππαλουκάς έλαβε την φιάλην της ρακής και τῷ έχυσε βιάως εις τό στόμα. Έδοκίμασεν ή γραία επίσης και ότε έμελλε νά την κλειδώση, ήναντιώθη και τῷ είπε:

— Κάνε μια έλεημοσύνη, παππά! άρρησε δά τό ρακή. Μην είσαι ταιγιούνης. Κάνει καλό στό παιδί, του περνά τους πόνους.

Ο Παππαλουκάς την έθεώρησε διπλωματικώς, όμως άρρησε την φιάλην και έξήλθεν. Εις εκάστην σταγόνα, την όποιαν έπινεν ή Βαρβάρα, ή γραία έρράφα άφθόνως. Μετ' όλίγον ή φιάλη εκενώθη, τό κοράσιον άπεκοιμήθη και ή γραία ήτο μεθυσμένη. Όταν ο Παππαλουκάς επέστρεψε τον προύπήτησεν σκιρτώσας ένώπιόν του. Την ήρπασεν έκ του τραχήλου και έζήτει νά την σύρη έξω. Εκείνη διεσχυρίζετο ότι ήτο μήτηρ της και ήναντιώθη.

— Σὺ είσαι ή μάνα της;
— Ποιά άλλη θάσαι, σάν δέν είμαι γῶ, παππά;

Η Βαρβάρα εξύπνησε κλαιούσα.
— Είμαι ή μητέρα σου, βρέ κορίτσι μου, ή όχι; εκραύγασεν ισχυρώς ή κωφή γραία εις τό ούς της και την έσφιγγε.

— Δέν ξέρω, άπεκρίθη.

— Πώς; δέν ξέρεις; για ποιόν δουλεύεις λοιπόν;
— Μόνον γι' αυτό είναι κόρη σου, γιατί δουλεύει για σένα, γρηά δράκαινα, είπεν ο Παππαλουκάς και την έσυρε σκληρώς έξω, τώρα ή συγγενεία σου δέν θάσαι κοντά σ' αυτήν.

Έν τῷ μεταξὺ εισηλθεν ο γραμματεὺς του χωρίου, ήρακλειου άναστήματος και τρέφων άδιάλλακτον μίσος κατά των Αθιγγάνων. Ο Παππαλουκάς διηγήθη την τύχην της ρακής του και πώς ή γραία ήθέλησε δι' άπειλών ν' άναγκάση την μικράν νά όμολογήση ότι αυτή ήτο ή μήτηρ της. Υπό τό άστραπηβόλον βλέμμα του γραμματέως έφάνη άνανήψασα της μέθης της και έφυγεν δσονταχέως ήδυνήθη.

— Νίκο, είπεν ο Παππαλουκάς, έν φ τον έσυρε πρό της θύρας. Δέν μπορώ νά κρατήσω τό κορίτσι αυτό έδῶ. Θα με κακολογήσουνε οι άνόητοι χωρικοί, και πάλιν από χριστιανική άγάπη δέν θέλω νά τ' αφήσω σ' της γρηάς τὰ χέρια. Έπειτα χρειάζεται νά ζοδεύσω 20 πιάστρα. Η γρηά Δίνκα, ή κουφή χήρα θέλει νά κρατήση τό «πράγμα» και νά το περιποιηθῶ ως νά γιατρευθῆ.

— Και τότε;
— Και τότε μπορείς νά την πάρης γυναικά σου!

Ωμίλησεν οὕτως, όπως ίδη τί θά εκέπετο, άν ο ίδιος ένυμφευτο την μικράν Αθιγγανίδα.

Ο Νίκος έρριψε πλάγιον βλέμμα προς την Βαρβάραν.

— Αί, άν ήταν Χριστιανή και όχι Ατσιγγανά... άπεκοιήθη φλεγματικώς, έπειτα δέν έχει προίκα ούτε ένα γουρούνι.

— Αυτό δέν είναι λόγος, βρέ αδελφέ! Όλοι οι χωρικοί είναι Χριστιανοί; Ούτε ένας λοιπόν δέν θά πάη σ'τόν Παράδεισο! Διές τό Βιγιάρο μας, τον άρχοντά μας: έχει χρώμα σαν καφέ Τουρκικο, ποιά ήταν ή μάνα του; Ξ; έννοια σου και άδικα δέν τον λένε Ατσιγγανο...

— Μά δέν έχει προίκα ούτε ένα γουρούνι! στό τέλος, άσε με ήσυχο. Τί έχεις μέ μένα, δέν την θέλω. Αν σ' άρέσει, πά' την!

Ο παππαλουκάς έφθασεν όπου ήθελε. Έξείρε, Νίκο, πόσον κακά ήταν ή παππαδιά—ο Θεός σχωρέ' την—δέν ήμπορούσε κανέναν νά ζήση μαζί της. Πάντα έμαλάναμε και συχνά έστήναμε σωστόν πόλεμο. Πιστεύεις πώς θάμουνα δεσπότης, άν ή παππαδιά μου—Θεός σχωρέ' την—δέν μου πάρινε τό καλό μου όνομα;

— Βέβαια, παππά, μέ την έξυπνάδα σου, είπεν ειρωνικώς ο γραμματεὺς: κανείς δέ ξέρει νά κτυπή τόσο τεχνικά την καμπάνα σαν κ' έσένα.

— Τώρα γῶ πολυκαίρησα σ' αυτό τό χωριό, την Παλεσέρρα, και θέλω νά μείνω όλη μου τῷ ζωῆ, και μία πού ήρθα έδῶ...

— Θεός νά στεφαναθῆς;
— Ναι! και εκτύπησε κατά γης τον πόδα.

— Μιάν μέ δίχως προίκα;
— Ναι! και επανεκτύπησεν ισχυρότερον.

— Και την Ατσιγγάνα αυτή;
— Ναι! Ναι! Ναι! και όποιος δέν το παραδέχεται, άς έρθη νά του δείξω τό δρόμο, είπεν, έν φ ήτο πράγματι φοβερός, πεπισμένην έχων την ρίνα του.

— Είσαι εύμορφος μά την αλήθεια, παππά, υπέλαβεν ο γραμματεὺς. Την άρώτησες όμως άν σε θέλει;
— Έφάνη ότι δέν το είχε σκεφθῆ ακόμη, διότι έστη συλλογισμένος.

— Αλήθεια, δέν την άρώτησα ακόμη, αλλά τό ξέρω, μ' αγαπά. Την περασμένη βδομάδα, πρώτο, πρώτο, μέ περιέχυσε μέ ασβέστη, δεύτερο, μου έσυρε χθές την λουταδα μου, και σήμερα έπεσε πάνω στό κεφάλι μου.

— Α, δέν υπάρχει τότε αμφιβολία, παππά!

Την αυτήν έσπέραν μετακομίση ή Βαρβάρα παρά τῷ γραία Δίνκα, όπως την περιποιήθη. Αυτή μετά μακράν συμφωνίαν συγκατατέθη άντι 20 και ενός πιάστρων νά δεχθῆ την κόρην, άφ' ού και ο Παππαλουκάς τῷ ύπεσχέθη νά τῷ δώση την εικόνα της Μαύρης Παναγίας. Αυτή χάριν φίλιας ούδόλως έφρόντισεν ιδιαιτέρως διά την Βαρβάραν.

— Πούν' οι γονοί σου; εκραύγασε δυνατά παρά τό ούς της Βαρβάρας, όταν έφυγεν ο Παππαλουκάς. Εκραύγασε τόσον, διότι οὕτως ήθελε νά κραυγάση πώς, όστις ήθελε νά όμιλήση μετ' αυτής. Δέν φροντίζουνε εκείνοι για σένα;

— Τον πατέρα μου τον έφυλάκωσαν, γιατί εκλείψε ένα άλογο, έφώναζε δέ τόσον ισχυρώς, ώστε και έκ της όδοϋ θά ήκούετο.

— Και ή μάνα σου;
— Δέν ξέρω ο Φόικος μου δίδει και τρώγω.

— Ποιός είναι ο Φόικος;
— Ο Φόικος είναι... είναι ο Φόικος... Κουβαλά κεραμιδία.

— Από πού είσαι λοιπόν;—εζήτασε περαιτέρω.

— Δέν ξέρω όταν έρχεται ο χειμώνας, πηγαίνομε πάλι στα κλυδία μεσ' στα δάση.

Η γραία Δίνκα δέν ήτο εύφυής, αλλά νά μή γνωρίζη τις ποια ήτο ή πατρίς του, τῷ έφάνη τόσον βλακώδες!... Εκίνησε την κεφαλήν.

— Τι άνθρωποι είσθε σεις; οι Ατσιγγανοί! Είσαι σὺ χριστιανή;
— Δέν ξέρω.

Η Δίνκα έσταυροκοπήθη.
— Ούτ' αυτό δέν ξέρει! Κορίτσι μου, δέν μπορώ νά σε κρατήσω, άφ' ού δέν είσαι Χριστιανή. Πρέπει νάρθῆ ο Παππαλουκάς!

Την επαύριον ήλθεν ο Παππαλουκάς κρατών διά της μιας χείρας κλάδον βελουκίου και διά της έτέρας τον έσταυρωμένον. Όπισθεν αυτού λερός αγιοόπικος έφερε δοχείον άγιασμού και χονδρόν βιβλίον υπό την μασχάλην. Η γραία ήσπασθη την χείρα του ιερέως και έπρότεινε τῷ Βαρβάρα άξιοπρεπώς ν' άσπασθῆ.

— Πρέπει νά γείνης χριστιανή! είπεν έπισήμως ο ιερεύς. Κάθησε, κόρη μου.

Την εκάθισεν επί τινος κιβωτίου ήνοιξε τό όγκώδες βιβλίον. Ηρχισε κατ' άρχάς ψιθυρίζων την ευχήν, κατόπιν ή φωνή του ένεδυναμώθη επί τό παθητικότερον και τέλος κατέληξεν εις ισχυρόν βρονταδεςφθορυγον. Έβύθισε την άγιαστούρα βαθύως εις τό δοχείον, έβρεξε τόσον γενναίως την κεφαλήν της Βαρβάρας, ώστε μαργαριτωδεις κόμβοι ύδατος έσταζον από της ούλης μελανής κόμης της.

— Και τώρα, κορίτσι μου, θά κάνης 50 μετάνιαις ακόμη και έτελείωσε. Έτσι κάνουν της μετάνιαις.

Εκλείσε τό χονδρόν βιβλίον, έπεσεν άδειώς εις τὰ γόνατα και έν φ έθιγε διά του μετώπου τό έδαφος, έποίησε τό σημεϊον του σταυρού.

Πεντήκοντα γονυκλισίας! ή πτωχή μικρά, μή γνωρίζουσα ν' αριθμή μέχρι του πενήκοντα έγονυπέτει δεδεμένην έχουσα την χείρα και έπιπτεν άδιακόπως κατά γης.

Ηγειρε δέ έκ διαλειμάτων τό βλέμμα, όπως ίδη άν ήσαν άρκετα!... Μετά την τελευταίαν γονυκλισίαν ο Παππαλουκάς έβρεξε την άγιαστούραν εις τον άγιασμόν και έρρανε τό μέτωπόν της.

— Αί, τώρα τελείωσε. Τώρα είσαι Χριστιανή, τώρα μπορείς νά παντρευθῆς, μπορείς μάλιστα, άν θέλης, νά πάρης και ένα παππά!

— Δέν θέλω γῶ παππά, είπε. Θά πάρω τον Δίνκι.

— Τον Δίνκι; ποιός είναι ο Δίνκι;
— Παππας είσαι και δέν ξέρεις ποιός είναι ο Δίνκι; Κανέναν δέν τραγουδεί τόσο εύμορφα σαν κι' αυτόν και κανείς δέν παίξει την κιθάρά όπως εκείνης.

Ο Παππαλουκάς συνωφρυσθη.
— Διαβόλοι Ατσιγγανοί!, μουσικάντες! έψιθύρισε, θά τα βρούμε.

Ο Παππαλουκάς την έπεσκέπτετο καθ' εκάστην φέρων μεθ' έαυτού την φιάλην της ρακής.

Κατά την γνώμην του ή ρακή εκυβέρνα τον κόσμον και όλα ήσαν δυνατά μέσω τούτης συνεπώς και ο γάμος. Έσκέπτετο τώρα επί πλέον δι' αυτόν, άφ' ού δέν επέτυχε τόσον εύκόλως όσον ήλπιεν. Εις τό χωριόν πάντες έγνώριζον ότι ή Αθιγγανίς έμελλε νά είναι ή μέλλουσα ίερεία, αλλά δέν έγένετο πλέον λόγος ήσαν εύθεις οι άνθρωποι. Ο Παππαλουκάς έβραυστηρήθη των έρωτά του εις την Βαρβάραν άγροίκως μέν, άλλ' εύνοήτως.

Η Αθιγγανίς έγέλασε κατά πρόσωπον, έπειτα έγεινε σοβαρά, όπως εκραγή μετ'

όλίγον πάλιν εις ισχυρόν γέλωτα. Τέλος έδωσε τον λόγον της, άφ' ού τῷ περιέγραψε τον χειμώνα τόσον φοβερόν. Ναι, τον χειμώνα! Έφροβείτο τόσον, όταν εκάκετο τό παιδί αυτό του ήλιου ότι έξῆ υπό τās σκηνάς, εκρώωνε πάντοτε φοβερά και έπίενα. Έδῶ είχε ζύλα και κλίνην και μαμαλίγκα μετά κρομμύων. Η μαμαλίγκα ένίκησε.

— Ναι, είπεν: 500 βαστῆ ο χειμώνας, θάμαι μέ την Δίνκα, όταν άνθήση ή άνοιξίς, τότε θά γείνουν οι γάμοι.

Ο χειμών έπῆλθε μετά χιόνων, τρικυμιών, πάγων. Η Βαρβάρα δέ, δτε καθημένη παρά την έστίαν και γνέθουσα έβλεπεν έξω τον καιρόν, οι μεγάλοι της οφθαλμοί έλάμβανον, χχ! τόσον λυπηράν έκφρασιν!...

— Ο καυμένος ο Δίνκι πώς θά μπορή μέ τὰ παγωμένα του, τὰ άλύγιστα δάκτυλα νά παίξη! Πώς θάχη διαθέσει νά τραγουδή, άφ' ού ο άνασασμός παγώνει στα χείλια του. Και μπορεί και νά πεινά μέσα σόλλα.

Πόσα κρύφια δάκρυα συνέθλιψεν άναστενάξουσα. Ούδέν έκ της λύπης της έδεικνυε τῷ γραία Δίνκα, πολύ δέ όλιγότερον τῷ Παππαλουκά. Αι χιόνες έμάκρυσαν και τὰ λευκότα ύψωνον τās μεταίρειων κεφαλές, άλλ' ή λύπη της δέν έπαυσεν.

Όπως ο πυρρούλας διέρχεται εύχαριστώς τον χειμώνα έν τῷ δωματίῳ και υπό τās πρώτας ήλιακας της άνοιξίσεως άκτίνας ραμφίζει τό παράθυρον, οὕτως άναστενάξουσα ή Βαρβάρα έπόθησε την έλευθερίαν της. Εις τό χωριόν έφθασεν ή Τεσσαρακοστή και οι πρώτοι σιδηρουργοί Αθιγγανοί.

— Μην είδε κανείς τον Δίνκι; ήρώτα λυπημένη. Ούδέν έγνώριζον δι' αυτόν. Και άρκατοδηγός τις, μεθ' ού έπλανάτο, δέν ήδυνήθη νά τῷ δώση είδήσεις. Έκλαυσε πικρώς τότε. Τρεις ήμέραι υπελείποντο και έπειτα ο γάμος. Ούδέ στιγμήν ήσύχαζε και, όταν τό χωριόν εκείτο έν τῷ μεγαλειτέρῳ γαλήνη και ή γραία Δίνκα έρρεγγε στηριζομένη επί της έξωθύρας, άφινε νά χάνεται τό όνειροπόλον και μελαγχολικόν βλέμμα της εις τον άπειρον όρίζοντα και εις τās νεφέλας τās πλανωμένας υπό την Σελήνην.

— Δίνκι, δέν έρχεσαι νά με πάρης; δέν ξέρεις πού είμαι;

Προσοχή! έκ του μέρους του Χανίου τῷ έφερεν ο νυκτερινός άήρ, γλυκά, γλυκά, τās τελευταίας άντηγήσεις των στροφών δημοτικου άσματος. Δέν ήτο του Δίνκι τό άγαπημένον άσμα; δέν ήκούετο:

Το φεγγαράκι τό κλωμό, τό έρωτικό φεγγάρι, κοιμάτ' άπάν' άπ' τὰ βουνά, άπάν' άπ' τὰ χωράφια!...

— Ως έλαφος ροβουμένη ώλισθαίνε προς τό Χάνι, έχουσα όδηγόν τό άσμα' όσον έπλησίαζε τόσον όρμητικότερον εκτύπα ή καρδιά της. Ναι, ήτο ή φωνή του Δίνκι, ή κιθάρά του! Εκεί έστέκετο ο καστανο-

* Luna dorme, luna dorme amorosa
Peste dealuri, peste dealuri, si câmpii.

ουλοκόμης αληθώς στρέρων άπλανές βλέμμα προς την Σελήνην. Πέριξ αυτού εκάθητο οι χωρικοί και ο Παππαλουκάς ροφώντας ρακύν.

— Άλλη μιá φορά τó τραγουδι, Ά-τσιγγανε, ανέκραξαν φύρδην μίγδην.

Κατόπιν συγκεχυμένων συμφωνιών, ήρχισαν ζδουσα ή γλυκεία φωνή του. Άφ'ού έφαλλε τās δύο στροφάς, τώ έφάνη ότι συνωδέυετο υπό μουσικης φωνής. Ήκουσε προσεκτικώς :

"Ελα x' εγώ σε καρτερώ με τό χαμόγελό σου τ' άγγελικό x' αισθάνομαι πώς θάμ' εύτυχισμένη εις τό θερμό σου τό πλευρό, εις τό γλυκό πλευρό σου, έν ό σε κλαίω σήμερα με πόθο, λυπημένη"

Οι όφθαλμοί του έλαμπον, αί χείρες του και ή φωνή του έτρεμον. Άνεγνώρισεν εκ του άσματος την Βαρβάραν, ήν ειχεν έλθη νά ζητήση, και έξηφανίσθη άπαρατήρητος εκ του μέσου των οινόπλυγων, και ούδαμού εύρέθη πλέον.

Τήν επάοριον ο Παππαλουκάς έτρεχεν ως τρελλός εις τās περίξ και μετ' αυτού ή κωφή Δίνα. Η Βαρβάρα έξηφανίσθη έπίσης. Εις μάτην δλαι αί έβρουαι. Όταν πλέον και μετά την τρίτην ήμέραν δέν εύρέθη, έφωτίσθη ο Παππαλουκάς εκ λαμπρας ιδέας.

— Κρίμα στα 20 πιάστρα. Βρέ! Βρέ! τί έπαθα!

(Μετάφρ. Γ. Φ.)

ΤΟ ΔΕΝΑΡΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

"Όταν τό δένδρο ό άνεμος τό δέρνει Κι' ή άπονη βροχούλα τό χτυπά, Βασίνο τά κλαδιά του σιέ, τά γέρνει, Κι' όλο σκορπά τά φύλλα π' άγαπά."

Θαρρείς, ζητά βοήθεια να ξεφυγή Κάθε κλαδί κι' άλλου ζωή ζητά. Μά εν' ή ρίζα χάσω, τη γη σιμάει Και δέν τ' άρπίζει, ώμίνα, τό κρατά."

Τό ίδιο, σάν μας δένουνε οι πόντοι Μές στις ζωής τό μαύρο άγροκέρι: "Αχ! ή ψυχή πετά, βογγά, θερώνει."

Γυρεύει να πετάξη εκεί, ψηλά, Μά τό κορμί είναι κάτω δώ, τό ζέρει, Και μέσ στη λάσπη, χάσω μια κολλά I ...

MIX. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΚΡΙΕΖΗ

(Γκιουράλε διά την άνεξαρτησίαν του Έθνους).

[Συνέχεια].

Η ΤΙΜΩΡΙΑ ΤΟΥ ΚΑΠΡΗ

Ευθύς έγραφα διαταγάς προς τās χωριά λέγοντάς τους τόν έρχομόν του Κλεοβούλου και την άπάντησιν του Ύψηλάντου, και νά κατέβουν εις τό χωρίον Πο-

* Te astept sa vii la mine Cual t'eu zimbet angeresc Ferice as fi langa fina Insa astazi plang cu dox si méjelesc.

λιτικά, και σε είκοσι τέσσαρας ώρας έσυνάχθησαν.

Έγραφα και τού Μηνά εις τόν Άνηφορήτην στέλλοντάς του και μιάν γολέταν, διά νά εύρεθί εις την παιδείαν' τού Κομισσαρίου Κλήρη, και την άλλην ήμέραν έφθασεν' ευθύς ειδιόρισα τούς όπλαρχηγούς μου με 500 στρατιώτας νά υπάγουν προς τό χωρίον Πολιτικά, ήλθον δλοι οι όπλαρχηγοί μέσα τού πλοίου' έμβακαρίσθημεν εις την σκαμπαβία, και μέσα εις άλλην βάρκαν τόν Κλήρην.

Έπήγαμεν και ειδιαβάσαμεν παρησια τó άνω² γράμμα τού Δ. Ύψηλάντου, και τελειόνοντας, έκίνησαν οι στρατιώται προς τό Όρδι, και μείς με τούς Κοτζαμπάσιδες και όπλαρχηγούς μου ήλθομεν εις τό πλοϊον.

Ήρχισα τότε ευθύς την παιδείαν τού Κλήρη' τόν έστρωσα επί του καταστρώματος, τόν έδωσα εις τούς κ. . . με σχοινιά τού πλοίου περίπου τών 400 ζυλαίς, όπου έκοκκίνισε τό κατάστρωμα από τό αίμα' τόν έδωσα τόν χειρούργον και τόν ιάτρουσεν, και σε 10 ήμέρας έγεινεν υγιής.

Έδιόρισα την έξορίαν του εις τό μοναστήριον τής Σκιαθου, τών Καλυδών, διά νά μείνη εκεί με ψωμί και νερό έως την κατάπαυσιν και ήσυχίαν των άρμάτων μας, πολλά καλά φυλαγμένους, προστάξας τούς εις Σκιαθον έφόρους, νά λάβουν τās άναγκαίαις έγγραφίσεις προς φύλαξιν τής μη φυγής τους.

Και έτέρα γραφή παρεμπιπτούσα τής 3 Αύγουστου.

ΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ Γενναϊάτα Καπετάν Άλέξανδρε,

Ό φιλογενέστατος κύριος Δημήτριος Γιαννούλης εκ τής νήσου Άνδρου στρατολογήσας από την ίδιαν πατρίδα του εξ Ιδίων περι τούς διακασίους άνδρας, ήλθε προς ήμάς προσφέρων αυτόν τε και τούς στρατιώτας του συναγωνιστάς τής πατρίδος, όπου ήθέλομέν τους διορίση, και επειδή έπληροφορήθημεν, ότι διά νά γείνη ή αύτου πολιορκία δυνατή, έχετε χρείαν στρατιωτών, διά τούτο ειδιόρισαμεν αυτόν νά άπεράση αύτου με τούς στρατιώτας του και νά βοηθήσωσι τούς Ευριπιώτας ως γείτονας. Θέλεις παραλάβη λοιπόν αύτους εις τό στρατιωτικόν σώμα υμών και περιποιούμενος τόν άρχηγόν των Δημήτριον Γιαννούλην αξίως τής φιλογενείας του, τούς δέ στρατιώτας φροντίων νά έχωσι πάντα τās άναγκαία και την άμοιβαίαν χάριν παρά των Ευριπιωτών, προς ώφέλειαν των όποιων θέλουν άγωνίζονται.

Τρίκορρα, τήν 3 Αύγουστου 1821.

Ο πατριώτης Δημήτριος Ύψηλάντης.

Τή 15 Οκτωβρίου έλαβον αι στέλλω εις Κάρυστον προς βοήθειαν τού εκεί Όρδιού.

Άλλέ. Κριεζής.

1. Τιμωρίαν. 2. Ίδε προηγούμενον φύλλον.

Τήν ίδιαν ήμέραν, όπου τελειώσαν ο δαρμός τού Κλήρη εύγηκαν. οι Τούρκοι και ήλθον εις άπάντησιν μας και εύγηκα έξω τού Όρδιου με τούς 40 ναύτας' έ-τυχε και ό Μηνάς και ήρχισαμε τόν πόλεμον περίπου τών 8 ώρων με ζημίαν τούς περίπου τών 70 σκοτωμένους, εξ ών και λαθωμένοι' από τούς ιδικούς μας μόνον 5 σκοτωμένοι και 20 λαθωμένοι, οι όποιοι έγειναν υγιείς σε 8 ήμέρας' τελειόνοντας ο πόλεμος, μετά την άλλην ήμέραν έφυγον 10 συναδέλφοι μας από μέσα και μας ειπον τούς άνω σκοτωθέντας.

Έπέρασαν σχεδόν 22 ήμνες.

Ρίπτοντας από τό πλοϊον κανονοβολισμούς ήρχισαν και τελειώσαν ή μάπαλαις, μακάσια, και μπαλαμιστραλία.

Έκραξα τούς όπλαρχηγούς μου εις τό πλοϊον, και τους ειπον ότι πλέον βοήθεια δέν θέλει τους γείνη, αν δέν τρέξουν εις τούς κάμπους κατόπιν των Τουρκών, καθώς οι έχθροί πάντα μας έρχονται' και έτσι ήρχισαν, μιάν και δύο και πολλαίς, έσυνήθισαν και έπήγαγον εις τούς κάμπους' εκάμαμεν και χωσαις³ την νύκτα, και μιάν των ήμερών, όπου ήτον εις χωσαις έπιασαν 11 Τούρκους και ένα Έβραϊον ζωντανούς' τούς έπιασαν εις τās άμπέλια, όπου έμάζευαν άστάγια, διά άλλα γεννήματα προς τροφήν τους. Τούς ειχον τρώγοντας και πίνοντας έξω εις ένα πύργον Έλληνικόν.

Έστειλα άνθρωπόν μου εις Σκόπελον γράφω και τών Σκοπελιτών και έτσουρμάρισαν 40 ναύτας και τούς έφεραν εις τό πλοϊον, ότι έβαρύνθη πλέον από τούς ιδικούς μου διά τās δσα μου ειχον κάμη. Μιάν των ήμερών έφυγον δύο Ρωμαίοι από μέσα τής Ευρίπου, τούς όποιους μου τούς έπαρουσίασαν εις τό πλοϊον' εξετάζοντάς τους, μου ειπον ότι τόν Δεσπότην και Διάκον τούς έχουν εις μέγαν περιουσιμόν, και όλους τούς Ρωμαίους τούς έχουν βάλη εις τό τιμωρικόν ζύλον τρομπόκι λεγόμενον εξ αιτίας τού σκοτομού, όπου τους έχομεν κάμη, και έλυπηθημεν σφόδρα.

Τήν άλλην ήμέραν έκαμα άπόφασιν νά πάω υποκάτω τού Κάστρου διά νά παρουσιασθώ προς τούς άγάδες και ήκολούθησα ευθύς τό έργον ή νά τους έλευθερώσω ή νά τους χάσωμεν διά νά εκδικηθώ. και τό αίμα τού Κουκουβίνου, όπου έπαλούκωσαν διά πεισμά μας την Δευτέραν τής Πεντηκοστής' και νά έλευθερωθί και ο Δεσπότης. Έδιόρισα τόν λοστρόμον Παντελή Γιαννήτην διά νά άπεράσουν εις όλα τās πινέλα των άνδενών⁴ 12 μακαράδες με τας σάγουλας⁵. Σαλπάζοντες εκινήσαμεν προς τό Κάστρον με όλιγον άνεμον μετεμάκι, και σε δύο ώρας, εφθάσαμεν υποκάτω τού Καραμπαμπά.

Μας έρχισαν από Καραμπαμπά, και μας έβαρούσαν όπου άναψην ή θάλασσα μακάσια και άλλα' έπέσαμεν υποκάτω, ύψώσαμεν εις τό ιστίον τουρκέτον, σημαίαν.

Μας έρχισαν από Καραμπαμπά, και μας έβαρούσαν όπου άναψην ή θάλασσα μακάσια και άλλα' έπέσαμεν υποκάτω, ύψώσαμεν εις τό ιστίον τουρκέτον, σημαίαν.

3. Ένέδρας. 4. Άκρας των κερατών. 5. Χονδρά σχοινία.

άσπρην, ύψώνοντας και κατεβάζοντας διά νά καταλάβουν ότι ζητώ νά διηλιθώ' ήρχισαν και από τό Κάστρο χώρας νά μας βαρούν, ήμείς όλονέν την σημαίαν κατεβάζοντας και άνεβάζοντας' τέλος έπαυσαν νά μας βαρούν' εκάταλαβαν. Έτυχε νά ήτον ο ιατρός τους Λεβαδίτης Καλογερόπουλος, τούς έδωσε νά καταλάβουν ότι έζητούσα νά τους διηλιθώ, έσιμώσαμεν τίρα πιστολιά σιμά γεφυρίου.

Έσυνάχθησαν δλοι οι Τούρκοι άναβαίνοντας εις τās μπεντενάβ⁶, ευθύς ήμείς έστιγάρουμεν⁷ τās υποκάτω πανιά, έστάθημεν ά-λά κάπα, άνέβην εμπρός τής καδίνας με ένα ναύτην, όπου ήξευρε την διάλεκτον γλώσσαν τους, τούς εκάλημεν και μας άπεκρίθησαν τó σαμπάν χλαροίσου⁸ κατόπιν μας φωνάζουν νά τους διηλιθώμεν Ρωμαίικα, έξυγώσαμεν πλέον σιμά, όπου έμιλούσαμεν και άκούμασταν' τούς ώμιλούσα ο ίδιος.

Τούς ειπον πρώτον διά τό καλούκωμα τού Κουκουβίνου και ότι ήλθον νά εκδικηθώ διά τό αίμα τού με τούς 11 Τούρκους και τόν Έβραϊον' έπειτα τούς λέγω ότι :

—Είναι σήμερον τέσσαρας ήμέραις, όπου έμαθον από δύο συναδέλφους μου φυγάδας ότι έχετε τόν Δεσπότην και Διάκον εις περιορισμόν και τούς συναδέλφους μας εις τό ζύλον τρομπόκι, και ότι αυτό δέν είναι δικαιοσύνη μεγάλων άνδρών και μήτε παλληκαριά, ότι αυτά τās κάμουν όσοι όμοιάζουν τās γυναίικας, όπου δέν έχουν καρδιά και είνε και άσυνειδητοί και όχι οι καλοί πολεμάρχοι και τί τους λέγει τό κιτάπι τους και ο ίδιος προφήτης τους' πόσοι χρόνοι είνε, όπου τους έχετε ραγιαδες και πληρώνουν τās χαράτσια τους από εκείνον τόν καιρόν έως τώρα, σας χράφει νά τους έπιστρέψητε όσα τους έχετε πάρη και νά τους βάλητε και τās άρματα τους εις την μέσην νά τους αφήσητε έλευθερούς εις τούς κάμπους και νά εύγητε μαζί τους νά τους πολεμήσητε και όταν τους νικήσετε, τότε έχετε τό έλεύθερον νά τους κάμητε τούταύτας παιδείας. Έτσι σας λέγει ο προφήτης σας' ειδέ τώρα χωρίς νά σας πταίουν, δέν σας τό συγχωρεί ο νόμος σας' τούς όποιους έχετε εις την μάνδραν, καθώς οι βοσκοί βάζουν τās πρόβατα τους και τί τους φοβεύετε και τους έχετε εις τιμωρίαν; έπειδή και ήμείς, όπου είμαστε έχθροί, δέν είμπορείτε νά μας βλάψητε, γυρεύετε νά ζηθυμάνητε εις τούς άδυνάτους. Καθώς και εγώ έχω τούς ιδικούς σας, όταν μου τους φέρουν οι όπλαρχηγοί μου και δέν τους έχω εις παιδείαν, αλλά τους έχω έλευθερούς με τό φαί τους και ψωμί και πιστά, έτσι πρέπει νά ακολουθήσωμεν, καθώς κάμουν όλοι οι πολεμάρχοι Ευρωπαϊοι εις τούς πολέμους, και όποιος έσκοτώθη είναι καλά σκοτωμένος, και πάλιν όποιος λαθώθη, τόν βάζουν εις τούς χειρούργους και όταν πιασθί ζωντανός, νά

είναι σκλάβος, νά φάη και νά πήη και όχι νά τους σκοτώσωμεν, αλλά νά τους έχωμεν ζωντανούς και από τās δύο μέρη' τότες λεγόμαστε καλοί πολεμάρχοι. Έτσι και ή ένδοξότης σας νά φερθήτε, νά έλευθερώσητε τούς ραγιαδες ότι χωρίς αύτους δέν είμπορείτε νά κάμητε, νά σπείρητε και νά θερίσητε και άλλα' νά τους δίδετε τό άναγκαϊον ψωμί και πιστόν. Έτσι νά πράξησιν. Δέν έχω άλλο τι νά σας ειπώ, ότι σας εξηγήθη την παλληκαρία και ειλικίω όγλήγορης νά το άγροικίσω. Ίδού τώρα θέλω κάμη και εγώ την παιδείαν εις τούς 11 συναδέλφους σας και τού Έβραϊου.

Τούς είχομεν δέση από τās δύο μασχάλας και ευθύς με τρεις φιλίστρας τους ύψώσαμεν ήρχισαν τās φωνάς, τό άλάχ! άλάχ! έξ ών ή φωνή τού Έβραϊού βουτόντας εις τόν αϊγιαλόν, ύψώνοντας τρεις και βουτόντας τούς αφήσαμεν κρεμαμένους.

Και πάλιν τούς ώμιλησα τās πρώτα : "Όσον καιρόν είμαστε έδώ, είμαστε φίλοι, τώρα, όπου άναχωρούμεν, θέλομεν γείνη έχθροί.

Μας άπεχαιρέτισαν και αύτοι, και ευθύς ήμείς με τās τρεις φιλίστρας έπυροβολήσαμεν τās όκτώ κανόνια περπαντα, μονοφιτυλιά, με μακάσια και μπαλαμιστραλία' ήρχισαν νά πέσουν κάτω των μπεντενιων' έγυρίσαμεν και την έτέραν μπάντα' έρρίψαμεν και τās άλλα όκτώ ήρχισαν τό Καραμπαμπά και τό Κάστρο τής χώρας νά μας κανονοβολήσουν, όπου άναψην ή θάλασσα, τό κτυπήσαμεν εις την μπουρίαν, έμακρύναμεν χωρίς καμμίαν βλάβην εξόν τό στραλίον τού μπαμπαφίγκου μας εκόψαν' ήλθομεν εις την θέσιν Βρυσάκια και άγκυροβολήσαμεν.

Ητον αξίω γέλωτος αύτην την ήμέραν. Μετά τρεις ήμέρας έφυγαν τέσσαρες συναδέλφοι μας και μου τούς έφεραν εις τό πλοϊον' έρωτώντάς τους τί νέα από μέσα, μου λέγουν ότι :

—Ο Θεός σας έστειλεν' έπροχθές όπου ήλθατε και την άλλην ήμέραν μας έλευθερώσαν όλους μαζί με τόν Δεσπότην' ή εύχαι όπου έπήρατε είνε μεγάλοι.

Μου έδειξαν και τούς πόδας, όπου τους ειχον με πληγάς από τό τιμωρικόν ζύλον και έλάβαμεν μεγάλας χαράς όλοι μας, και διά την χαρην όπου έλευθερώθησαν, εκανονοβολήσαμεν 25 κανόνια, όπου άγροικόντας τα μέσα οι Τούρκοι δέν ήξευραν τās τρέχοντα.

Μετά δύο ήμέρας έφυγαν άλλοι δύο, όπου τούς έλευθερώσαν ο Ρεσιτ Μπέης, και ήλθον εις τό πλοϊον' μου ειπαν ότι οι άγάδες έκαμαν όμιλίαν ότι τους άγαπούσα πολύ τούς ραγιαδες. Και μετά τέσσαρας πέντε ήμέρας έφυγαν και άλλοι και ήλθον και μας ειπαν ότι άμα τους έλευθερώσαν, τους έδωσαν τās ταϊνία από 70 δράμια ψωμί, κρασί, κρέτα μπόλεια, όπου πρώτα μόνον 20—25 δράμια διά 2 ήμέρας.

Και ή φοβέρα καμμιά φορά έβγαίνει εις καλόν.

Τού Δεσπότου τού έδιδαν και κόταίς

και μερικαίς φοραίς και γάλους, τού έπήραν όμως άρετατά πράγματά του, τρία τέσσαρα έγκόλπια καλά.

Διά δέ τούς δώδεκα, όπου εκρεμάσαμεν, τούς έλεγαν των στρατιωτών ότι είχομεν μαναβέλας εις κάποις περασμέναις διά νά μην φοβηθούν. Όταν άράξαμεν έγύρευσα νά τους κατεβάσουν διά νά είνε έλεύθεροι και πού ήμπορούσα νά καταπραύνω τούς ναύτας μη θέλοντας! Άλλά τούς έτουφέκιαν επάνω εις τās πινέλα και έπήγαν νά εύρουν τούς άλλους συναδέλφους τους (εμβαίνοντας εις την κάμαρα χωρίς νά τους ιδώ, ότι τους έλυπούμην), έπειτά τους εκατέβασαν και τους έβγαλαν έξω και τους εκάψαν.

Τήν άλλην ήμέραν βλέπομεν άντίπερα και μας κάμουν φανούς' έστειλα δύο γολέττασκαί την δευτέραν ήμέραν ήλθεν από τόν Άνηφορήτην ο Καπετάν Μηνάς Κατακογιάννης ότι δέν ειχον πόλεμον, μαζί και με άλλους όπλαρχηγούς, διά νά εύθυμήσωμεν και αύτοι τόν πηγαμόν μας όπου έλευθερώθησαν από τό Τουρκικόν ζύλον' από δύο Έλληνας, όπου ήταν φυγάτοι από μέσα και έπήγαν εις τό όρδι τους' εκάμαν και αύτοι φέστα από χιλία πυροβόλα εις τρεις φοραίς, εξόν όπου και ο άγιος Θηδών έψαλε παρακλήσιν διά τούς έλευθερωθέντας και διά ήμάς' έγεινε μεγάλη χαρά εις τόν Άνηφορήτην.

Έκαμα γεύμα τού Μηνά προσκαλόντας όλους τούς όπλαρχηγούς μου και τόν Νικόλαον Κριζιώτην' τελειώνοντας έτίμησα τόν Κριζιώτην πεντακοσίαρχον' τού έβαλα με τās χείρας μου δύο πιστόλαις εις την μέσην ιδικίς μου, τού εκρέμασα και εν σπαθί, τόν εύχθήθημεν όλοι και προς τό βράδυ εβγήκαμεν έξω εις τό όρδι όλοι με 10 κανονοβολισμούς και τον ειδιόρισα και εκάμαν ξεχωριστήν καλύβαν τού έπαραχώρησα και τούς στρατιώτας του από κάθε μάγκα⁸. Μετέπειτα ειδείχθη πλέον γενναίος εις τούς πολέμους.

(Έπειτα).

Ο Λ Γ Α

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΥ ΕΝΩ ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

[Συνέχεια].

Ό Μιχαήλ Βουτουρλιν έλαβε μετά τρεμούσης χείρας τό υπό τού πρόγιμος ριφθέντα χαρτονομίματα και, άφ'ού μετά πολλής σπουδής έφύλαξεν αυτά έν τώ θυλακίω του, εξήλθεν υποχωρών και χαιρετίζων ταπεινότητα.

—Ε, λοιπόν, Τόμσκυ, πώς σοι φαίνονται τās πράγματα; ήρώτησεν ο Παύλος τόν συνοδικόρον του.

—Μά την άλήθειαν ο συνοδικός τού σχεδίου, όμολογώ ότι είναι κάλλιστος, αλλά και τομηνότατος' λέγουσιν όμως ότι διά τής τόλμης μόνως έπιτυγχάνει

8. Λόγον.

6. Έπαλίξει. 7. Έμαζεύσαμεν.

τις. Άλλως, νομίζω ότι εις τό σημετον, όπου έφθασε τό πράγμα δέν δύνασαι σχεδόν νά έχρης ένδοιασμούς εκλογής. Πρέ- δόν μόνον νά έννοήσης ότι άπόπειρα τό- στον τολμηρά δέν δύναται, ώς και σύ αυ- τό; λέγεις, δέν δύναται νά επιτύχη ή δι' άκριβεστάτης εκτελέσεως ή ελαχίστη βραδύτης, τό ελαφρότερον σφάλμα θά κατέστρεφε τό πών.

— Ως πρός τούτο έχε πεποιθήσιν εις έμέ: εις στρατηγός δέν είναι νεοσύλλη- κτος.

Οι δύο φίλοι, ώς είπεν είπη ο πρίγ- κισ τῷ Βουτουρλίη, άνεχώρησαν τήν έ- παύριον και εξήλθον τῆς πόλεως μετά πολλού πατάγου. Έν τῷ πρώτῳ όμως σταθμῷ εγκατέλιπον τήν ταχυδρομικήν άμαξάν των και επανήλθον εις Κίεβον περί τό έσπέρας. Επιθυμοῦντες δέ νά διαμείνωσιν έντελῶς άγνωστοί, κατέλυον έν τινι ξενοδοχείῳ τρίτης τάξεως, έν ᾧ οὔδεις θά εφάνταζετο ότι ήθελε τούς εύ- ρη. Ο Βαρίσκυ περιεβλήθη ένδυμα μι- κρού εμπόρου, ὅφ' ὃ ήλιπεν ότι ήδύνατο νά περιέρχηται μάλλον ελευθέρως και χω- ρίς τό κινή τάς ύποψίας. Ο δέ Τόμασκυ μέτέθη πάλιν εις τό παρεκκλησίον τού μοναστηρίου ὅπως ακούση άπαξ έτι τήν δοκιμον φδουσαν. Η συρροή τού κοινοῦ ήτο μεγαλειέτα ήδη και— εάν είναι δυ- νατόν— ὀ ένθουσιασμός θερμότερος. Τό ὀ- νομα τῆς αδελφῆς Όλγας εψιθυρίζετο ὑπό πάντων. Άφηγοῦντο τήν ιστορίαν της μετά πλείστων παραλλαγών, σχο- λίων και εξωραϊσμών. Άλλοι μὲν έβεβχι- ουν ότι ήτο βαθύπλουτος πριγκίπισσα, ή- τις άφιέρωσεν ὅλην τήν περιουσίαν της εις τούς ένδεείς: Άλλοι πάλιν ήτι ήτο νέκ κέρη, ής ὀ μυστήρ άπέβίωσε τελευταίον και ήτις εξ άπελπισίας ελάμβανε τό μο- ναχικόν ένδυμα ή κοινή ὀμως γνώμη τήν ήθελεν άτυχή γυναίκα εγκαταλείψασαν τόν οίκόν της. Προσέθετον δέ ότι ὀ σύ- ζυγος τήν κατεδίωξε μέχρι Κίεβου και ότι αι πύλαι τού μοναστηρίου ήνεώχθη- σαν μόνον κατόπιν διαταγῆς τού Τσαρού.

Η ήμέρα τῆς Τρίτης άφιερῶθη ὀλό- κληρος εις τās τελευταίας προετοιμασίας, αἰτινες άπήτον φρόνησιν ὀσην και ταχύ- τητα. Ο Βαρίσκυ ὄρας τινάς μόνον είπε πρό αὐτοῦ και ήναγκάζετο νά εξασφαλίζη διά χρημάτων τήν άφοσίωσιν και τήν εχεμύθειαν ανθρώπων, ὄς δέν εγνωρίζε σχεδόν. Έν τούτοις τά πάντα ήσαν έτοιμα διά τό έσπέρας.

Ο χαρακτήρ τού Πχύλου ήτο εξ εκεί- νων, αἰτινες δύνανται ν'αναλάβωσι πάντα άγώνα, πῶσαν πάλην καθ' ὃτι εινε βέ- θαιοι περί τῆς νίκης των.

Τῆ ὀρθοείση ήμέρα και ὄρα, ήτοι κατά τήν νύκτα τῆς Τρίτης πρός τήν Τετάρ- την, μικρόν πρό τῆς ένδεκάτης ὄρας ὀ πρίγκισ συνοδευόμενος ὑπό τού Τόμασκυ μετέθη παρά τήν ὄχθην τού Δνίπερ, ὅπου ὀ Βουτουρλίη άνέμενε αὐτόν. Λέμβος μακρά και στενή, ικανή νά δισχίζη τό κύμα και νά ήπταται επί τῆς επιφανείας τών ὄδῶτων, άνέμενε ήγκυροβολημένη έν μικρῷ ὄρμῳ ὑπό τήν σκιάν μεγάλων

δένδρων και εις διάστημα ενός βερστίου από τού μοναστηρίου. Εξ κωπηλάται άκί- νητοι έκράτουν εις χειρας τās κώπας κε- καλυμμένας διά στυπέιου, ὅπερ τοις επεί- τρεπε νά τύπτωσιν ισχυρώς και ὀποκώ- φως άμα τόν ποταμόν. Οι τρεῖς άνδρες επήδησαν εκ τῆς λέμβου και μετά πέντε λεπτά προσήγγισον εις τήν άποβάθραν τῆς πρός τόν ποταμόν εισόδου.

Καίτοι τολμηρός και άνδρείος ὀ Βα- ρίνσκυ ήθιάνθη ὃτι καταλαμβάνετο ὑπό ρίγους. Ένόςι κάλλιστα ὃτι ήτο ή τε- λευταία πρός τήν τέχνην πάλη του, και ὃτι ή πάλη αὐτή είχεν ὄς τέμα άφ' ενός τήν Όλγαν, άφ' έτέρου τήν άπώλειαν τῆς τιμῆς του, τῆς ελευθερίας του, τῆς ζωῆς του ίσως. Η συγκίνησις ὀμως ὀπῆρ- ξε τόσον στιγμιαία, τόσον πρόσκαιρος, ὄστε οὔδεις τόν ὀπώπτυσεν. Ο Παῦλος άνέκτησε πάλιν τήν ψυχραιμίαν του, τό γαλήνιον ὄφος, ὄλας τās δυνάμεις, ὄν εί- χεν άνάγκην έν τῆ κρίσειμῳ αὐτῆς στιγ- μῆ. Κατά διαταγήν του, ὀ άτυχῆς οίκο- νόμος τρέμων ὄλος κατέθη πρώτος, ὀ δέ Τόμασκυ έμεινε έν τῆ λέμβῳ, ὄπως επι- βλήπη τά περι τήν άκτήν, προλάβη πῶ- σαν επίθεσιν και έν άνάγκη συγκρατήση τούς κωπηλάτας, αἰτινες ήδύνατο νά εύ- ρωσιν επίπονον τήν προσδοκίαν ή νά με- λετήσωσιν έν τῷ μεταξύ προδοσίαν τινά.

Οὔδέν κλειθρον εφαινετο εξωθεν τῆς θύρας: εκλειε δέ τόσον στεγανῶς και τό χρομάς τῆς ήτο τόσον ὄμοιον πρός τό τού τοίχου, ὄστε ήδύνατό τις νά διέλθῃ εις άπόστασιν δέκα βημάτων άπ' αὐτῆς, χω- ρίς οὔτε νά παρατηρήσῃ τήν ύπαρξίν της. Άλλ' ὀ Βουτουρλίη είχε λάβῃ τήν πρό- νοίαν νά τήν άνοιξη έσωθεν τό αὐτό έ- σπέρας ήρκεσε λοιπόν νά τήν ὄθησῃ ίνα ὀποχωρήσῃ άθροῦθως.

Ίδου αὐτοί κύριοι τού πεδίου.

— Τό δυσκολώτερον εγείνε, είπεν ὀ πρίγκισ, ὄστις έβλεπε τήν άνάγκην νά ένθαρρῶνῃ τόν φίλον του.

— Όχι, απήνησεν οὔτος, νομίζω μάλλον ὃτι μέλλει νά γείνη.

Οι δύο άνδρες εφίρσοντο κατ' εκείνην τήν στιγμήν πρό τῆς εισόδου εκτεταμέ- νου ὀπογείου, από τού ὀποίου ήρχίζον διάφοροι διάδρομοι: οὔτοι θά έφερον τόν Βαρίσκυ εις μεγίστην άμηχανίαν εάν εύ- ρισκετο μόνος έν τῷ λαβυρίνθῳ εκείνῳ, οὔ- τινος οὔδεμία Άριάδνη τῷ έτεινε τόν μίτον.

Ο οίκονόμος έθεσε τήν χείρα επί τού βραχιόνος τού πρίγκισ και προβάλλων τήν κεφαλήν ήκροάσθη μετά πολλῆς προ- σοχῆς. Μη ακούων οὔδένά ὀποπτον θύ- ρυθον, έσυρην εκ τού θυλακίου του και ή- ναψεν ένα εξ εκείνων τών κεκαλυμμένων φανῶν, ὄς βλέπεται μάλλον εις χειρας κλεπτῶν ή τιμίων ανθρώπων και οἰτινες φωτίζουσι τήν πορείαν χωρίς νά σας προ- δίδωσι τήν παρουσίαν.

— Έμπρός! είπε τότε ὀ Βουτουρλίη.

Και άμφότεροι, εκείνοι μὲν ὄδηγῶν τόν πρίγκισκα, ὀν εκράτει εκ τῆς χειρός, ὀ δέ πρίγκισ ακολουθῶν βῆμα πρός βῆμα, προυχώρον βραδέως και μετά παραφυλά-

ξεως. Έβαδίζον πρό πέντε λεπτῶν μόλις, ὄτε εξαίφνης ήκουσαν βήματα διευθυνό- μενα πρός αὐτούς. Έσταμάτησαν παρευ- θῶς, ὀπέκρυψον τό φῶς των και ήκροά- σθησαν. Ο θόρυβος καθίστατο εύκρινέ- στερος: πλείότερα άτομα επλησίαζον.

— Θεέ μου! Αὐταί έρχονται άπ' εδῶ! εψιθύρισεν ὀ Βουτουρλίη μετά φοβερού τρόμου.

- Αὐταί! ποταί λοιπόν αὐταί;
- Αι μοναχά!
- Αι δοκιμαί;
- Βεβαίως!... έφθασαν!...

Πράγματι ήρχοντο καιτοι δέ ὀ πρίγ- κισ και ὀ ὄδηγός δέν ήδύνατο νά τās διακρίνωσιν, άνεγνωρίζον έν τούτοις τό σοβαρόν, ταπεινόν και βραδύ βάδισμά των.

Κατά κλήν τύχην, ὀ οίκονόμος εγνω- ρίζε κάλλιστα τά μέρη και είχεν άρκε- τήν έτοιμότητα πνεύματος, ίνα συμπαρα- σύρη τάχιστα τόν σύντροφόν του άριστε- ρόθεν πρός βῆθῳ και ποτεινόν μέρος, έν ᾧ άμφότεροι ήδύνατο νά κρυθῶσιν. Ητό δέ καιρός, καθ' ὃτι μετά δύο λεπτά, τρεῖς μοναχάι διήρχοντο τού μέρους εκείνου, εις τό ὀποίον πρό ὀλίγου ὀ πρίγκισ και ὀ οίκονόμος εύρισκοντο.

Επανέρχονταί εκ τού παρεκκλησίου, ε- ψιθύρισεν ὀ Βουτουρλίη εις τό οὔς τού Βαρίσκυ.

- Και πού μεταβαίνουσι τώρα;
- Επιστρέφουσιν εις τά κελλία των.
- Τότε είναι πολύ άργά.
- Σιωπή! Ίδου έρχονται...

Ηγουμένη, κύπτουσα εκ τῆς ήλικίας, έβαδίξε μεταξύ δύο δοκιμῶν, αἰτινες έ- κράτουν λαμπάδας. Η κόπως έμετρίαζε τό βήματα τῆς γραίας μοναχῆς, ήτις έ- βαδίζεν επιπόνως.

— Είναι άληθές, μητέρ μου, είπε μία τών δοκιμῶν, μετά τῆς άγγελικῆς φω- νῆς της, είναι άληθές ὃτι αὐριον θά τήν εξαπλώσωσι ζῶσαν έν τῷ φερέτρῳ;

— Και εάν τούτο συμβῆ, κέρη μου, μία μοναχή επιτρέπεται νά φοβηθῆ; Εί- ξεύρεις τί θάπτουσιν έν τῷ φερέτρῳ έ- κείνῳ; τήν άμαρτωλήν, ήτις άποθνήσκει διά τόν κόσμον. Είξεύρεις ποίαν καλύ- πτουσι διά τού σαβάνου; Τήν εις τόν Σατανᾶν και τās κομπᾶς και τά έργα του άφιερῶθεισαν κόρην τού αἰῶνος. Εκείνη δέ, ήτις ὀ άπαφανῆ, είναι τούναντίον ψυχῆ διά τῆς χάριτος αναγεννηθείσα, σύζυγος άμιαντός τού Ίησοῦ! ὄθ τό έ- δης, Θεέλα, έντός ὀλίγου και θά έννοή- σης τότε ὃτι άντι νά σοι προξενήσῃ παι- δικόν τρόπον ή συμβολική αὐτή τελετή, θά εμπλήσῃ τήν καρδίαν σου άγῆς και βαθείας άγαλλιάσεως.

— Έν τούτοις ή άγαπητή αδελφῆ Όλγα εφίρνετο πολύ μελαγχολική τήν πρωίαν!

— Απατάσαι! δέν ήτο μελαγχολική. Ίσως ήτο σοβαρά ὄς άρμόζει εις πάντα εκτελοῦντα τήν σπουδαιοτέραν τού βίου του πράξιν. Άλλως, Θεέλα, γνωρίζεις καλάς ὃτι οὔδέποτε είναι τις μελαγχο- λικός έν τῷ μοναστηρίῳ.

— Έχετε δικαίον, μητέρ μου, έξηκο-

λούθησιν ή νεανίς, ρίπτουσα δειλόν βλέμ- μα πρός τήν συναδελφόν της: αλλά πό- στον ὄρα, είναι και παρά κλαίει, ὄταν νο- μίζει ὃτι δέν την παρηγοῦσι!

— Κλαίει βεβαίως διά τās άμαρτίας της! Είνε καλά δάκρυα αὐτά! άλλ' έν- τός ὀλίγου τά άμαρτήματά της θά εξι- λευθῶσιν, ή ειρήνη τού Θεοῦ θά κατέλθῃ διά παντός εις τήν καρδίαν της και θά ίδῆς επί τού μετώπου της τήν αναλλοίω- τον γαλήνην, ήτις λάμπει επί τού μετώ- που τών ήγουμένων.

— ὄθ έφοδούμην εγῶ, εάν έπρόκειτο νά διέλθῳ νύκτα μόνη έντελῶς έν τῷ πα- ρεκκλησίῳ μετά τών νεκρῶν!

— Οι νεκροί οὔτοι είναι φίλοι, άφ' οὔ είναι άγιοι. Έπειτα δέν θά ήσαι με τούς νεκρούς: θά ήσαι με τόν Θεόν.

Ηδη ὀ μικρός ὄμιλος είχε διέλθῃ, και ὀ Παῦλος μόλις ήκουε τόν συγκεχυμένον ήχον τών φωνῶν, αἰτινες απομακρυνόμε- ναι καθίσταντο από στιγμῆς εις στιγμήν ήττον εύκρινείς: άλλ' έμαθεν άρκετά: ὃτι ή προσφιλις τού Όλγα ήτο πάντοτε με- λγχολική, ή δέ μελαγχολία της αὐτή θά προήρχετο αναμνηστικῶς εκ τῆς αναμνήσεως τού παρελθόντος.

— Αὐτό θά είπη, έσκέπτετο, ὃτι δέν μ' ελησμώνης: δέν εύρην εισέτι τήν γα- λήνην έν τῆ άμφιβόλῃ ήρεμία τῆς μονῆς, διότι έν τῆ καρδίᾳ τῆς σώζονται πάντοτε αναμνήσεις, αἰτινες τήν ταράττουσιν: ή άδυναμία της θά καταστῆ ή δύναμίς μου.

— Η σειρά μας τώρα, είπεν ὀ Βου- τουρλίη στρέφων πάλιν τόν φανόν τού ὄς περιπατήσωμεν ταχύτερον δέν μας μένει καιρός: αι μοναχάι προπαρεθέασαν τό παρεκκλησίον μετ' ὀλίγον θά έλθῃ και ή άλλη. Πρέπει νά προηγηθῶμεν και νά τήν αναμένωμεν.

Σπύσαντες εύρέθησαν έντός ὀλίγου πρό τού παρεκκλησίου, οὔ ή θύρα είχε μείνη άνοιχτή.

Β'

Η κρύπτη τού μοναστηρίου τῆς Πα- ναγίας τού Φόβου παρουσιάζει τόν άρ- χιτεκτονικόν χαρακτήρα, δν άπαντῆ τις εις πλείστοις ὀπογεύσις ναούς. Τό ὄφος της είναι ελάχιστον. Ο ὄλος της εκ με- γίστων λίθων, επί ὄγκωδων στύλων λυ- χνία χρυσῆ κρεμαμένη από τού θάλου δι' ελύσεως καλλιτεχνικώτατα εξειργασμέ- νης, εφώτιζεν άμυδρῶς: εικόνας άτέχνους, παριστώσας σκηνάς εκ τών συγκινητικῶ- τέρων τού βίου τών Άγίων και τῆς Πα- λαιας και Νέας Διαθήκης. Ο τάφος εκ μέλανος μαρμάρου λευκοστίκτου, χρυσι- μεύων και ὄς βωμός ήτο έτοιμος ὄς διά θυσίαν και αὐταί δ' έτι αι πένθιμοι πλά- κες τού εδάφους, φέρουσαι άπειρους επι- γραφάς δυσαναγνώστους μὲν, άλλά θαυ- μασίας τό σχῆμα, επνύζανον τήν έπίση- μον και θλιβερᾶν ποίησιν τού τόπου έ- κείνου. Και τόσον ήτο, πράγματι, με- γάλῃ και επιβλητικῇ ή ποιησις αὐτή, ὄστε ψυχῆ άλλης φύσεως ήθελεν ίσως ὀ- ποχωρήσῃ ακουσίως. Άλλ' ὀ Βαρίσκυ ήτο ήδη πολύ πλησίον τῆς επιτυχίας,

ίνα δύναται νά σκεφθῆ άλλο τι ή αὐτόν τόν σκοπόν του. Έάν κατ' εκείνην τήν έπίσημον στιγμήν, ή συνάντησις τῷ άπέ- τεινε μίαν τῶν θείων εκείνων προσκλή- σεων, ὄς ένιοτε και οι σκληρότεροι αἰ- σθάνονται, και ὄταν έτι νομίζουσιν ὃτι έντελῶς άπηλλάγησαν τών ὄχληρῶν αὐ- τῆς προαισθημάτων, τόση ήτο ή άδιαφο- ρία του, ὄστε και ή συνείδησις αὐτῆ θά τον εγκατέλειπεν εις τήν θέλησίν του. Η- δυνήθη άρα νά εξετάσῃ λεπτομερῶς τό παρεκκλησίον και έβεβαίωθη ὃτι ή κρύ- πτη είναι μόνην θύραν είχεν, εκείνην δι' ής εισήλθε.

— Τούτο είναι δυσάρεστον, έσκέφθη ὀ Βαρίσκυ, ή αποχώρησις είναι άδύνατος. Πρέπει νά νικήσωμεν ή ν' άποθάνωμεν. Και οὔτε παράθυρον! Μόνον εκείνη ή επί- τού ποταμοῦ στενή ὄπη, δι' ής οὔδ' εξ μηνῶν βρέφος δύναται νά διέλθῃ. Πού νά σταθῶ ίνα τήν ίδῶ πρώτος χωρίς νά με παρατηρήσῃ, πού νά κρυθῶ, εάν κατά δυστυχίαν δέν ήρχετο μόνη;... Έάν έ- σφαλῆν ὀ άνθρωπος οὔτος:... εάν πρό- κειται νά μείνη πλησίον τῆς Όλγας έφ' ὄλην τήν νύκτα μίᾳ τών μοναχῶν;... Ο Θεός νά με φυλάξῃ από τοιοῦτον δυστυ- χήματος!... Οὔτε νά σκεφθῶ θέλω...

Α! τό ιερόν τούτο δέν ένούται πρός τόν τοίχον, ὄπισθεν λοιπόν αὐτοῦ δύναται τις νά κρυθῆ. Αναμφιβόλος θά σταθῇ εδῶ, εις τό μέσον τού παρεκκλησίου, πρό τῆς εικόνας τού Χριστοῦ, τού μυστικοῦ συζύγου τών παρθένων, πρός ὃν ζητῶ νά τήν άμφισβητήσω.

Βαδίζων ὀ πρίγκισ προσέκοψεν επί αν- τιμιμνέμου, ὅπερ δέν ήδυνήθη εύθῶς νά διακρίνῃ. Έκυσεν. Αι χεῖρές του ήγειρον μέλαν ὄρασμα, έφ' οὔ άργυροῦν σειράδιον εσηματίσε σταυρόν, και άπεκαλύφθη τό φέρετρον. Αὐτό, περί οὔ ὄμίλησεν ή δό- κимиς πρό ὀλίγου.

— Είνε φοικῶδες αι διασκεδάσεις τών γυναικῶν τούτων, εψιθύρισεν. Πτωχή μου Όλγα, προσέθηκε μετά τρυφερότητος σπανίας έν τῆ παραφῶρῳ εκείνη ψυχῆ, δέν ὄνειροπόλησα εγῶ τοιαύτην διά σέ κλί- νην...

— Πρίγκισ, ή ὄρα είναι σχεδόν ένδε- κάτη, είπεν ὀ Μιχαήλ πλησίαζων. Έν- τός ὀλίγου θά φανῆ. Μη λησμονεῖτε ὃτι περί τό μεσονύκτιον θά γείνη κινήσις τις έν τῷ εξυπνοῦντι μοναστηρίῳ. Αι μονα- χάι άναπαύονται ὀλίγον, και μάλιστα κατά τās παραμονάς ήμέρας ὄς ή αὐρι- ον... Έάν κατά τό μεσονύκτιον εύρισκῶ- μεθα έτι εδῶ, δέν εύθύνομαι πλέον ή μάλ- λον διαβεβαίω ὃτι άμφότεροι άπωλέσθη- μεν.

— Καλά! Καλά! Φύγετε! Δέν θά σας λάβῃ άνάγκην παρά εις τό τέλος.

— Και θά μ' εύρητε! Άλλ' έρχονται! ακούω βήματα, τά ὄποια πλησίαζουσιν! ὄς καταλάβωμεν τās θέσεις μας!

Και εξηρανίσθη έν τῷ βαθυτάτῳ σκό- τει τών κρυπτῶν.

Γ'

Ο Βαρίσκυ εκρύβῃ ὄπισθεν τού ιε-

ροῦ, με τήν καρδίαν πάλλουσαν ισχυρῶς, τήν ψυχῆν εις τούς ὄφθαλμούς του, συγ- κρατῶν τήν άναπνοήν του, ελπίζων τά πάντα και τά πάντα φοβούμενος.

Τοιαῦται στιγμαί φαίνονται αἰῶνες, και έν τῆς δεινοτάταις αὐτῶν έντυπώ- σεσι, περιλαμβάνουσι συγκινήσεις ικανῶς νά πληρώσωσιν ὄλόκληρον ζωήν!

Εξαίφνης χωρίς νά διαταραχθῇ ή έ- πικρατούσα σιγή, ὄλος ὀ ναός εφωτίσθη, και ελαφρά βήματα άντήχησαν επί τών πλακῶν.

Δώδεκα μοναχάι, φέρουσαι μεγάλας λαμπάδας, ήττον λευκάς τῆς ὄρας ὀ- ψείας των, εισήλθον άνά δύο και κατετά- χθησαν έν ήμικυκλίῳ πρό τού ιεροῦ. Δύο δέ γυναίκες άπεσπᾶσθησαν παρευθῶς τού ὄμιλου. Η μία εφαινετο οὔσα ή ήγου- μένη τού μοναστηρίου ήτο δέ γυνῆ πεν- τήκοντα περίου ετών, με βάδισμα άρι- στοκρατικόν, ὄφος δέ άξιοπεπές και ή- ρεμον. Εκράτει τήν δοκιμον εκ τῆς χει- ρός και τήν ὄδηγησε μέχρι τού προσκυ- νηταρίου της. Πᾶσαι αι μοναχάι, κατ'έ- κείνην τήν στιγμήν έγονυπέτησαν.

Η ήγουμένη μόνον ίστατο ὄρθια, δε- σπόζουσα αὐτῶν διά τού ὄψηλοῦ αναστή- ματος και τού ὄπερηφάνου μετώπου της.

— Δεηθῆτε, αδελφάι μου, είπεν έ- νοῦσα τās ισχνᾶς και διαφανείς χειράς της: δεηθῆτε δι' εκείνην, ήν ὀ Θεός μας έστειλε και ήτις θά εισέλθῃ εις τήν ποι- μνην τών εκλεκτῶν.

Αι κεφαλαί ὄλων έκλιναν, και έν ᾧ ή λάμψις τών λαμπᾶδων έτρεμεν επί τών πενήμιων πλακῶν, τά θερμά χεῖλια των εψιθύρισον εύλαβῶς τās δεήσεις των.

Στρεφομένη είτα πρός τήν άκίνητον και τρέμουσαν δοκιμον:

— Όλγα Βολγίη, είπεν ή ήγουμένη θέτουσα μίαν χείρα επί τού ὄραιου με- τώπου, ὅπερ εκυπτε πρό αὐτῆς, ίδου ὃτι εφθασεν ή επισημοτέρα τού βίου σου στιγ- μῆ. Έντός ὄρων τινων θά προσφέρῃς τās λέξεις, δι' ὄν θ' άφιερῶθῃ διά βίου ή ψυχῆ σου εις τόν οὐρανόν: ὀ βίος τού μονα- στηρίου είναι αίστηρός, άλλά τόν γνω- ρίζεις, δέν ήλθαν εις άναζήτησίον σου, οὔ ήλθες πρός αὐτόν. Άλλ' έν τούτοις, πρίν συνδεθῆς διά παντός, σκέψῃτι άκόμη ε- λευθέρως και ειπέ ειλκοινῶς τήν γνώμην σου. Έάν κατά κακήν τύχην δεσμοί ά- μαρτωλοί σε συνδέουσι πρός τόν κόσμον, ὄστις σέ παρακολουθεῖ μέχρι τών ί- ερῶν τούτων τόπων, άνάμενε νά σοι δοθῇ δύναμις, ίνα συντρίψῃς αὐτούς.

Όταν ὄμως τούναντίον, αίσθάνεσαι τήν καρδίαν σου ελευθεράν, έλθε πρός τόν Θεόν, ὄστις μόνος άποδίδει τήν γαλήνην και τήν εύτυχίαν. Διέλθε τās τελευταίας ὄρας τῆς ελευθερίας σου παρά τά λείψανα εκείνων, αἰτινες ὄπῆραν μητέρες μας έν τῆ πίστει. Έδῶ ὀ ακούης μόνον τās εκ τού οὐρανοῦ προερχομένας ιερᾶς φωνᾶς: οὔδέποτε εισῶσει εδῶ ή παράφορος γλώσσα τών παθῶν. Διά τούτο τά θρη- σκευτικά μας έθιμα άπαιτοῦσι νά διέλθῃ εκάστη τών νεωτέρων συναδελφῶν μας τήν τελευταίαν έσπέραν της πλησίον τού Θεοῦ

δστις φωτίζει μακρὰν τῶν ἀνθρώπων, οἷτινες ἀποπλανῶσιν. Ἀνάπαυσον τὴν καρδίαν σου ἐν τῷ φερέτρῳ τούτῳ· δὲν πρόπει νὰ σε φοβίσῃ, διότι ὁ θάνατος εἶναι φίλος ἡμῶν. Εἰς αὐρίον, κόρη μου, σὲ παραδίδωμεν τῷ Ὑψίστῳ!

Ἡ Ὀλγα ἐγονυπέτησεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ παρεκκλησίου, αἱ δὲ μοναχὰι ἠγέροθησαν καὶ ἀφ' οὗ ὑπεκλήθησαν ἐκάστη πρὸ αὐτῆς ἐξήλθον.

Ἄμα ἐκλείσθη ἡ θύρα, ὁ Βαρίνσκυ ἀνέπνευσεν ἐλευθέρως. Εἶτα δ' ἐγειρόμενος μετὰ πάσης προφυλάξεως, ἵνα μὴ ὁ ἐλάλιτος κρότος προδώσῃ τὴν παρουσίαν του, ἤρξαστο νὰ παρατηρήσῃ.

[Ἔπειτα].

ΒΙΒΛΙΟΚΡΗΣΙΑ

ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΑΔΟΜΕΝΟΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ
Φυλλάδ 1, 2, 3, 4

ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἤρξατο πρὸ μικροῦ ἐκδιδόμενον ἔργον πρωτοφανές, πρωρισιμένον δὲ ἐν πληρώσει μίαν τῶν πρωτίστων ἀναγκῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἀληθῶς ἡ τεραστία τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν ἀνάπτυξις καὶ ὁ ἀπειρος πλοῦτος τῶν γνώσεων ὁ διὰ μακρῶν αἰῶνων ἀποτεθησαυρισμένος καθιστῶσιν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἀδύνατον τὴν κατανόησιν τοῦ συγχρόνου βίου καὶ τὴν παρακολούθησιν τῶν καθ' ἡμέραν προόδων τῆς ἀνθρωπότητος, ἀνευ καθολικοῦ τινος εὐρητηρίου ἢ ὁδηγοῦ, πραγματευομένου συντόμως μὲν, ἀλλὰ σαφῶς τὰ ἐφημέρια ζητήματα καὶ λύνοντος τὰς καθ' ἐκάστην ἡμέραν φουρόμεν ἀπορίας. Ἡ ἀνάγκη αὕτη οὐ μόνον σήμερον κατανοεῖται, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις πολλὴν αἰσθησὶν παρεῖχε, δι' ἧς καὶ ἐγένετο αἰτία, ὅπως πρῶτα φιλοπονηθῶσι τοιαῦτα καθολικὰ συγγράμματα, πανδέκται ὑστερον κληθέντες. Πρὶν ὅμως προβῶμεν εἰς τὴν ἱστορικὴν τῶν καθολικῶν τούτων συγγραμμάτων ἐξέτασιν, ἀναγκαίως ἔχει νὰ σημειώσωμεν ὅτι ταῦτά εἰσι διττῆς φύσεως, ἧγουν συστηματικά, καθ' ὅσον σκοποῦσιν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ λογικὴν σύνδεσιν καὶ ἐξέτασιν τῶν συγγενῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν, ἢ ἀλφαριθμητικά, καθ' ὅσον παρέχουσι πρῶχειρον ἀνεύρεσιν καὶ ἐρμηνείαν μονήρων καὶ ἀσχετῶν πρὸς ἄλλα θεμάτων καὶ πραγμάτων.

Τὸ ἀρχαιότατον τῶν τοιούτων συστηματικῶν συγγραμμάτων ἀναφέρεται εἰς Σπύσιππον τὸν ἀνεψιὸν καὶ μαθητὴν τοῦ Πλάτωνος, οὗτος—καθ' ἂ φησι Διόδωρος ἐν ἀπομνημονευμάτων πρώτῳ—ἐν τοῖς μαθήμασιν ἐθεάσατο τὸ κινεῖν καὶ συνφκειῶσε καθ' ὅσον ἦν δυνατόν ἀλλήλοισι (Διογ. Λαέρτ. Δ', α'). Ἄλλ' ἀληθῶς κα-

θολικὸν σύστημα τῶν ἐπιστημῶν δύναται νὰ κληθῆ τὸ τοῦ περὶ τοῦ Ἀριστοτέλους Ὀργανον. Μετὰ τοῦτον μακροῦ χρόνου ἐπιφανέτατος, ἦτοι καθολικὸν λεξικόν, ἐπιλοπόνησεν ὁ ἀνα εἰρημένος Δωρόθεος, πολλῶ δὲ μεταγενέστερον καὶ ὁ Σιδοῦρας (500 μ. Χ. Ἀνθολόγιον), καὶ ὁ Σουίδας (περὶ τὸ 1000, Λεξικόν). Ἀλλὰ καὶ οἱ Ρωμαῖοι πρῶτως ἤσθοντο τὴν ἀνάγκην τοιούτων καθολικῶν συγγραμμάτων, ἱστορεῖται δ' ὅτι Τίρων ὁ ἀπελεύθερος καὶ στενογράφος τοῦ Κικέρωνος συνέγραψε τοιοῦτον εἶδος πανδέκτων, καὶ ὁ Οὐάρων ὁ ποιητὴς καὶ πολυμαθέστατος ἀρχαιολόγος (116-28 π.Χ.) καὶ Πλίνιος ὁ πρῶτος (23-79 μ.Χ.) κτέλιπον τοιαῦτα καθολικὰ ἔργα, καὶ δὴ ὁ μὲν ἀρχαιολογίαν ἐπιγεγραμμένην rerum humanarum et divinarum antiquitates ἐν 41 βιβλίοις, καὶ disciplinarum libri IX, ὁ δὲ historiam naturalem ἐν 37 βιβλίοις. Τέσσαρας ἑκατονταετηρίδας ὑστερον Μαρκιανὸς ὁ Καπέλλας (480 μ.Χ.) καὶ ἔτι μεταγενεστέρως Ἰσίδωρος ὁ Ἰσπαλίτης (Isidorus Hispalensis, 630 μ. Χ.) συνέγραψεν ἔργα παρεμφερῆ.

Ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀραβῆς δὲν ὑπέστησαν ἐν τῇ συγγραφῇ ἐγκυκλίων συστημάτων, ἐξ ἐναντίας μάλιστα διέπρεψαν, μεσοῦντος τοῦ μέσου αἰῶνος. Περιώνυμος κατέστη ὁ ἱατροφιλόσοφος Ἀβικέννας (Ibn Sina, 980-1037), ὅστις οὐ μόνον φιλοσοφικὰ συγγράμματα συνέγραψεν, ἀλλὰ καὶ Σύστημα ἱατρικῆς κατέλιπον ἐν 4 τόμοις, μεταφρασθὲν πολλὰκις Λατινιστῶν (Canonum medicinae libri V, ὑπὸ τοῦ Gerhard von Cremona) καὶ Ἑβραϊστῶν. Τὸ σπουδαιότατον ὅμως ἐργάκιον οὗ συγγραμματος αὐτοῦ, ὅπερ ἐκαλεῖτο «Συνειρμένοι μαργαρίται περὶ τῶν ἐπιστημῶν κλπ.» ἀπώλετο. Δεύτερος μετὰ τὸν Ἀβικένναν Ἀραβὺ συγγραφεὺς καθολικοῦ συστήματος ἀναφέρεται ὁ Ἑρασμός (Fachr Edinn Mohamed Ben Omar Erassi † 1209), ὅστις ἐπιλοπόνησεν «Ἀνθῶνας ἢ Ἀληθῆ Μυστήρια», περιλαβὼν ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ 60 ἄλλας ἐπιστήμας καὶ τέχνας. Τούτοις ἠκολούθησεν ὁ Φιλολογικὴ κλαῖς τῶν ἐπιστημῶν τὸ Σακάκι (Sakaky † 1280), ἧτις ἔτυχε καὶ πολλῶν ἐπιτοματικῶν μιμήσεων, δύο δ' ἑκατονταετηρίδας ὑστερον ὁ Ἀλκατζῆς (Al-Kadji † 1474) ἐπιλοπόνησεν «Ἐπιστημονικὰ ὑποκειμένα», καθ' ὃν περίπου χρόνον ὁ Κασσιβῆς (Ebi Kassibi) ἠθολόγει τοὺς ἑαυτοῦ Συνειρμένους μαργαρίτας ἢ τὰ ἀριστὰ τῶν ἐπιστημῶν.

Ὅτι δὴποτε καὶ ἀν ῥήθῃ περὶ τῶν μέχρι τοῦδε καθολικῶν συστημάτων, βέβαιον εἶνε ὅτι ἀληθεῖς συστηματικούς πανδέκτας ἐδημιούργησεν ἡ κεντρικῆ Εὐρώπῃ ὑπερμεσοῦντος τοῦ μέσου αἰῶνος. Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἤρξαντο συντασσόμεναί αἱ περιώνυμοι καθολικαὶ

2. Γάλλ. In iis praecipui esse videntur quos Graeco titulo πανδέκτας libros inscripsit [Tiro], inquam omne rerum atque doctrinarum genus continentes.

συνόψεις (Summae ἢ specula), ἔργα δυνάτως σπουδαιότατα. Τὸ θαυμασιώτατον δὲ τούτων ἐπιλοπόνησεν ὁ Φοκνος Δομηνικὸς Βικέντιος Βυβίκιος (Bauvais ἢ Λατινιστῶν Bellocensis), ὅστις μεσοῦσης τῆς 13^{ης} ἑκατονταετηρίδας συμπερίελαθεν ἀπάσης τὰς γνώσεις τῶν τότε χρόνων ἐν ἐνὶ συστήματι καλέσας αὐτὸ «speculum historiale, naturale, doctrinale», παρέχει δὲ δι' ἀποσπασμάτων ἐπιλημμένων ἐξ αὐτῶν τῶν πηγῶν καὶ τῶν ἔργων διαφόρων συγγραφέων ἀληθῆ εἰκόνα τῶν γραμμάτων καὶ ἐπιστημῶν τῆς τότε ἐποχῆς. Τῷ ἀληθεῖ τούτῳ ταμεῖσι προσηρτήθη μεταγενεστέρως ὑπὸ τινος ἄγνωστου καὶ «speculum morale» Ἐνταῦθα καταλεπτόν καὶ τὰς συνόψεις τοῦ Ἀκουίνου καὶ Ἀλφραβίου καὶ τὰ πολλὰ σπουδαιότερα τοῦ Reisch (Margarita philosophica 1503), τοῦ Ringelberg Cyclopaedia. 1541), τοῦ P. Scalich (Encyclopaedia seu Orbis disciplinarum Epistemon, 1559).

Ἀλλὰ τὰ μέχρι τοῦδε φιλοπονηθέντα καθολικὰ συγγράμματα καίπερ σπουδαιότατα ὄντα οὐδὲν ἄλλ' ἢ καταλέγουσι τὴν ὑπάρχουσαν ὑλην ἀνεξήγηστον, καθ' ὅλον δὲ παρίστανται ὡς πίνακες καὶ καταλόγοι παντοίων πραγμάτων καὶ θεμάτων ἀνεπιστημονικῆς ἐνότητος, ἀνευ φιλοσοφικῆς βάσεως. Εἰς τὸ ἀνεπίστημον τοῦτο σύστημα ὑπάγονται καὶ αὐτὰ ἔτι τῆς 17^{ης} ἑκατονταετηρίδας ἀρχομένης ἀξία λόγου καθολικὰ συγγράμματα Ματθαίου Μαρτίνου τοῦ Γυμνασιάρχου Βρέμης (Idea methodicae et brevis encyclopaediae sive Adumbratio universitatis. Herborn 1606) καὶ τῶν Ἰωάννου Ἐνρίκου Alsted (Encyclopaedia VII tomis distincta. Herborn 1620).

Ἄλλ' ἐπιστημονικῶν ἀληθῶς συστήματος δημιουργοὶ ἐμφανίζονται πρῶτος ὁ μεγαλόνομος Βρεττανὸς Φραγκίσκος Βάκων (Francis Bacon, Lord of Berulam, 1561-1626), ὅστις πρῶτος κατέδειξε τὸν σύνδεσμον πασῶν τῶν ἐπιστημῶν ὑπαγαγὼν αὐτὰς εἰς τὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις. Τὸ φιλοσοφικὸν τοῦτο σύστημα ἀνέπτυξεν ἐν τοῖς δύο θαυμασίοις αὐτοῦ συγγράμμασιν «Novum organon scientiarum» καὶ «De dignitate et augmentis scientiarum», ὧν τὸ μὲν πρῶτον εἶνε μεθολογία τῶν ἐπιστημῶν, τὸ δ' ἔτερον καθολικὴ σύνοψις πάντων τῶν ἐπιστημονικῶν κλάδων, δύναται δὲ δικαίως νὰ κληθῆ Πανεπιστήμιον.

Τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα τοῦ Βάκωνος, καίτοι μεταγενεστέρως ἀτέλεις ἀποδειχθέν, πανταχοῦ ἐγένετο ἀσπασίον καὶ ἔτυχε πολλῶν μιμητῶν καὶ ὁπαδῶν, μίαν δ' ἔβην ἑκατονταετηρίδα ὑστερον ἐχρησίμευσεν ὡς βᾶσις καὶ εἰς αὐτὴν τὴν γιγάντιον καὶ πολύκροτον Encyclopedie ou Dictionnaire raisonne des sciences, des arts et des metiers τοῦ Diderot καὶ Alembert (Paris et Amsterdam 1751-76, τόμοι μεγάλοι 37 ἔτι δὲ Genève 1777 τόμοι 39).

Ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρί-

δος μεσοῦσης ἤρξατο ἀντὶ τοῦ μεθοδικοῦ συστήματος προτιμώμενον τὸ ἀλφαριθμητικὸν ἢ λεξιγραφικόν, τοσαῦτα δ' ἔκτοτε ἐξεδόθησαν καθολικὰ λεξικά, ὅστε καὶ ἀπλῆ καταριθμησις αὐτῶν ἤθελε καταλάβῃ οὐκ ὀλίγας σελίδας.

Ὅθεν φερόντες πᾶσαν περὶ τοῦ θέματος περαιτέρω μακρογορίαν ἀκούμεθα νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι τὸ σύστημα τῆς ἐγκυκλογραφίας, ἀνεπτύχθη μεθολογικότερον καὶ ἐμβριθέστερον μάλιστα παρὰ Γερμανοῖς καὶ Ἀγγλοῖς, τεκμήριον δὲ τῆς τούτου προέκτιται ἐν μὲν Γερμανίᾳ τὰ γιγάντια ἔργα Oeconomisch-Technologische Encyclopaedie, ἧτις ἀπὸ τοῦ 1773 ἀριθμεῖ πλείονας τῶν 200 τόμων, καὶ τὸ ἐμβριθέστατον καὶ ἐπιστημονικώτατον πάντων τῶν τοιούτων ἔργων ἢ Allgemeine Encyclopaedie τοῦ Ersch καὶ Gruber, ἧτις ἀρξάμενη τῷ 1818 ἀριθμεῖ ἤδη 150 περίπου τόμους, ἐν δ' Ἀγγλίᾳ ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ ἀξιολογία τοῦ Cyclopaedia Britannica καὶ ἡ Chambers Cyclopaedia, ἧτις ὑπῆρξε τὸ πρῶτον ἔργον, ἐνὸς αἰπαντοῦτος γνώσεως διετάχθησαν μεθολογικῶς τε καὶ ἀλφαριθμητικῶς, ὅστε ἄμα μὲν νὰ καταφαίνωνται οἱ διδασκαλικοὶ κλάδοι τῶν ἐπιστημῶν, ἄμα δὲ καὶ ἡ συνάφεια αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας. Ἐνταῦθα προστεθῆτω ὅτι οὐδαμῶς ἀλλοτρίως τοῦ κόσμου ἐδημοσιεύθησαν τοσαῦτα καθολικὰ λεξικά ὅσα ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ.²

1. Ἐκ τῶν ἐν Γερμανίᾳ ἐκδοθέντων καθολικῶν λεξικῶν πλείστον λόγου ἀξία εἰσι τὰ ἐπόμενα: 1704. J. J. Hübner, Real-, Staats-, Zeitungs- und Conversations-Lexikon.

1732-54. Das Zedler'sche Grosse vollständige Universal-Lexikon aller Wissenschaften und Künste (68 τόμοι).

1756. J. G. Sulzer, Kurzer Inbegriff aller Wissenschaften.

1773 καὶ ἔφθ. Oekonomisch-Technologische Encyclopaedia (πλείονες τῶν 200 τόμων).

1792. K. J. Eschenbürg, Lehrbuch der Wissenschaftskunde.

1796. Konversations-Lexikon πολλὰκις ἐφευρόμεν, ἀπὸ δὲ τοῦ 1808 κτῆμα τοῦ F. A. Brockhaus γενόμενον καὶ πάντα τὰ πρὸ αὐτοῦ παρεδοκμήσαν. (Ἐκδίδεται καὶ ἐπιτομὴ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ 1854 καλουμένην Kleineres Brockhaus'sche Konversations-Lexikon).

1806. Heffler, Philosophische Darstellung aller Wissenschaften.

1809. Kraus, Encyclopädische Ansichten.

1818. J. S. Ersch und G. J. Gruber, Allgemeine Encyclopädie der Wissenschaften (μέχρι τοῦδε 150 τόμοι, ὅπου παρατιθέσθαι τῆς ἐκδόσεως).

1834-36. Pierer, Encyclopädisches Wörterbuch (26 τόμοι: πολλὰκις ἔκτοτε ἐκδοθὲν καὶ πολλὰκις μετονομασθῆν).

1839-55. Meyer, Grosses Konversations-Lexikon (52 τόμοι).

2. Τὰ σπουδαιότατα τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ δημοσιευθέντων καθολικῶν λεξικῶν εἰσι τὰ ἐπόμενα: 1704-10. John Harris, Lexicon technicum, or a Universal English dictionary of arts and sciences.

Ἡ Γαλλία,³ συγκρινομένη πρὸς τὴν Γερμανίαν καὶ Ἀγγλίαν, ἀναμφιβόλως ὑπέστησε, μέτρια ἐπιτελέσασα ἐν τῇ ἐγκυκλογραφίᾳ. Εὐφύημος ὅμως καὶ ἐξαιρετικῆς μείας χρῆζει ἡ περιλάλητος Encyclopedie Française τοῦ Diderot καὶ d'Alembert, ἧς ἡ ἱστορία εἶνε ἀξιοσημείωτος. Ἡ μεγάλη ὑποδοχὴ, ἧς ἔτυχε ἡ Cyclopedie τοῦ Chambers ὑπῆρξε τὸ πρῶτον καὶ κύριον ἐκατήριον, ὅπερ ὤθησε τὸν μεγαλεπήβολον Diderot νὰ ἐπιχειρήσῃ παρόμοιον ἔργον διὰ τὴν Γαλλίαν. Προσλαβὼν δὲ κύριον συντάκτην τὸν Rond d'Alembert καὶ συνεργάτας τοὺς διαπρέποντας τότε ἐν τοῖς γράμμασιν Voltaire, Buffon, Montesquieu, Condillac, Turgot, Helvétius, d'Holbach, Morellet, Necker, Marmontel, Raynal, Grimm καὶ πολλοὺς ἄλλους, (30εν καὶ Encyclopedistes περιώνυμοι καταστάντες), ἐπελάβετο συντόμως τοῦ ἔργου (1751). Τὸ λεξικὸν κατ' ἀρχὰς ἐμελλε ν' ἀπαρτισθῆ ἐκ 10 μεγάλων τόμων,

versal Dictionary of arts and sciences (μεταφρασθεῖσα Γαλλιστῶν καὶ Ἰταλιστῶν).

1751. John Barrow, New and Universal Dictionary of arts and sciences.

1754. New and complete Dictiary of Arts and sciences.

1771. M. Napier, Encyclopaedia Britannica (τόμοι 3, πολλὰκις ἔκτοτε ἐκδοθεῖσα καὶ πολλὰκις ἀνεβηθεῖσα ἢ 9^η ἔκδοσις 24 τόμοι).

1766. H. Croker, Tho. Williams and S. Clark, Complete Dictionary of arts and sciences.

1802-10. Rees, Cyclopaedia (τόμοι 45).

1810-30. Brewster, Edinburgh Cyclopaedia (τόμοι 18).

1814-45. Smedley, Encyclopaedia metropolitana (τόμοι 25).

1832. Farrington, British Cyclopaedia (τόμοι 12).

1833-43. Penny-Cyclopaedia (27 τόμοι).

1847-51. Knight, National Cyclopaedia (τόμοι 12).

3. Ἐν Γαλλίᾳ ἐξεδόθησαν ἑξία λόγοι: 1694. Th. Corneille, Dictionnaire des arts et des sciences.

+ 1751-72. D. Diderot καὶ d'Alembert, Encyclopedie, ou Dictionnaire raisonne des sciences, des arts et des metiers 28 τόμοι: τῷ 1877 39 τόμοι).

1781-1832. Panckoucke et Agasse, Encyclopedie methodique par ordre des matieres (τόμοι 201, εἰσὶ ἀτέλεις, ἐν μέρει μεταφρασθεῖσα καὶ Ἰσπανιστῶν).

1823-32. Courtin, Encyclopedie moderne (τόμοι 24).

1835-39. Dictionnaire de la Conversation et de la lecture (τόμοι 52 καὶ ὑστερον 1844-51 ὡς παράρτημα 14 τόμοι).

1838-49. Glaire et Walsh, Encyclopedie catholique (18 τόμοι).

1841. P. Leroux et J. Regnaud, Encyclopedie des gens du monde (τόμοι 22, ἀπομίμησις τοῦ Konversations-Lexikon τοῦ Brockhaus).

1854-58. Encyclopedie du dix-neuvieme siecle (τόμοι 59).

1858. F. Didot, Encyclopedie moderne.

1860. M. Lewy, Dictionnaire francais illustre et Encyclopedie universelle.

προϊούσης ὅμως τῆς ἐργασίας, τοσοῦτος δγκος ὕλης ἐπεσφωρέθη, ὅστε, ὅτε ἐξεδόθη πλήρες (1772), ἀπετελεῖτο ἐκ 17 τόμων κειμένου καὶ 11 τόμων εἰκόνων, πλὴν τῶν ὑστερον (1776-80) παραρτηθέντων 7 τόμων κειμένου καὶ 11 τόμων εἰκόνων. Ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις θορυβηθεῖσα ἐκ τῶν φάτων καὶ νέων ἰδεῶν, ἀς τὸ ἔργον διέδιδεν ἐν τῷ Γαλλικῷ λαῷ, ἀνέστειλε πολλὰκις τὴν ἐκτύπωσιν διὰ ψηφίσματος τοῦ Κοινοβουλίου. Ἡ Encyclopedie ἢ Grande Encyclopedie, ὡς ἐκλήθη κοινῶς, τοσοῦτον ἐπέδρασε ἐπὶ τὰς ἰδέας τῆς ἐγγυκαμμάτου τάξεως, ὅστε ἐλέγητο ὅτι παρεσκευάσε τὴν ἐπελθοῦσαν μεγάλην ἐπαναστάσιν.

Τὰ ἐν ταῖς τελευταίαις δεκαεταίαις κυκλοῦμενα ἐν Εὐρώπῃ καθολικὰ λεξικά εἰσι πολυεῖδη. Ἐν Ἀγγλίᾳ πρωτεύει ἡ Cyclopaedia Britannica καὶ τὸ μέγα καὶ μικρὸν λεξικὸν τοῦ Chambers ἐν Γαλλίᾳ ἄλλα τε ἐν οἷς ἡ Grande encyclopedie ἢ Nouveau Dictionnaire encyclopedique τοῦ Jules Trousset καὶ τὸ πασίγνωστον τοῦ Larousse, καὶ ἡ Grande Encyclopedie ou Inventaire raisonne κτλ. par une societe des savants (ἐκδοθησομένη εἰς 25 μεγάλους τόμους) ἐν δὲ Γερμανίᾳ κάμπολλα, ἐν οἷς προτιμῶνται τὰ τοῦ Meyer, τοῦ Brockhaus, τοῦ Pierer, τοῦ Herder, τὰ ἐπιτομα μὲν, ἀλλὰ περιεκτικώτατα τοῦ Meyer, Brockhaus, Kürschner καὶ πολλὰ ἄλλα.

Ἐὰν δ' εἰς τ' ἀνωτέρω προστεθῆ ὅτι οὐ μόνον ἐν Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Δανίᾳ καὶ Ῥωσίᾳ καὶ Οὐγγαρίᾳ καὶ Σουηδίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ καὶ Τουρκίᾳ (οἷον τὸ ἀπαράμιλλον τοῦ Χατζῆ Χαλφᾶ ἀπὸ τοῦ 1857) κυκλοῦνται ἄπειρα τοιαῦτα λεξικά μεγάλα τε καὶ μικρά, πολλὰκις δὲ καὶ ἐγκόλπια, ἐπιστημονικὰ τε καὶ δημῶδη, γενικὰ τε καὶ εἰδικὰ (ὠρισμένων ἐπιστημῶν ἢ κλάδων), ὁ ἀναγνώστης βεβαίως θέλει κατανοήσῃ πόσον ὑστέρη μὲχρι τοῦδε ἡ Ἑλλὰς ἀμοιροῦσα παντάπασι τοιοῦτου βοθητικοῦ ἢ μάλλον ἀπαραιτήτου λεξικοῦ.

Τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα εὐστοχώτατα ἐφόδια ἔχον πρόχειρα σήμερον ὁ Ἕλλην φιλόλογος, δύναται ἐπιτελεῖν τῶν καλῶν ἔχων καὶ ἐπιστημονικῶς ἀνθολογῶν, νὰ φιλοπονήσῃ βιβλίον εὐστοχον καὶ χρησίμον, ἐν ταῦτῳ δὲ καὶ ἀππλλαγμένον πολλῶν σφαλμάτων.

Νοεῖται οὐκοῦν ὅτι ἡ σύμμετρος καὶ ἀνάλογος κατάταξις τῆς ὕλης καὶ ἡ ἐξελθνήσις τῶν ὄρων, μάλιστα δὲ τῶν κυρίων ὀνομάτων, οὐκ ὀλίγην παρέχει δυσχέρειαν. Ἐν τοσοῦτῳ, θεθέντων εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὀλίγων ἀλλ' ὠρισμένων κόνων, τὸ ἔργον ἐπὶ διαγεγραμμένης βάσεως χωροῦν, καὶ εὐκολώτερον καὶ συμμετρώτερον καθίσταται. Οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν καταλείπει ἡ ἀγγελία τοῦ ἡμετέρου Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Λεξικοῦ ὅτι οἱ σῶφρονες ἐκδῶται αὐτοῦ ἐπιλαμβανόμενοι τοῦ ἔργου

ού μόνον τὸ μέγεθος τῆς ἐπιβολῆς συνθησαντο, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπαρχόντων παμπόλλων βοηθημάτων ἐμπείρως εἶχον. Τὸ καθ' ἡμᾶς γινώσκουμεν ὅτι μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἐχαιρετίσθη ἡ εἰδήσις ἐπικαιμένης ἐκδόσεως τοιοῦτου λεξικοῦ, μετέωροι δὲ πάντες καὶ ἐπηρμένοι ταῖς ἐλπίσι προσδοκῶμεν τὴν ἐκδοσιν τῶν ἀγγελθέντων πρώτων φυλλαδίων. Δίκαιον ἄρα καὶ ἀναγκαῖον εἶνε ἵνα μὴ σιγῇ παρέλθῃ ἡ ἐμφάνισις βιβλίου, ὅπερ μέλλει νὰ καταστήσῃ εἰς τὸ Πανελληνιον ὁδηγὸς καὶ διδάσκαλος καὶ ἀναπλήρωσις, κατὰ τοὺς ἐκδότας, ὀλόκληρον βιβλιοθήκην.

(Ἔπεται συνέχεια.)

A. N. ΓΙΑΝΝΑΡΗΣ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Διὰ Β. Διατάγματος ἐνεκρίθη νὰ ἐξακόλουθησῃ ἐπὶ παντασίαν ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ τῶν ἡ ὑπηρεσία τῶν κ. κ. Στεφ. Δραγούμη, ὡς προέδρου τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ κληροδοτημάτων ἐπιτροπῆς, καὶ Ἄρ. Βαλέττα, Π. Ράλλη, Φ. Νίγηρ καὶ Δ. Στεφάνου, ὡς μελῶν αὐτῆς. — Ἀφίκετο ἐκ Λουδίνου ὁ Ἄγγλος ὁδραυλικὸς κ. Γκρίτ, κληθεὶς ἵνα μελετήσῃ καὶ πάλιν τὸ περὶ τῶν ὕδατων τῆς πρωτεύουσας ζήτημα.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας Μιλάνος παρητήθη τοῦ θρόνου ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου, γεννηθέντος τῷ 1876. Ἡ ἀντιβασιλεία ἀνετέθη τῷ πρῶτῳ πρωθυπουργῷ Ριστίτς καὶ τοῖς κ. κ. Πρόττιτς καὶ Βελημάρκωιτς. Τὸν σχηματισμὸν ὑπουργείου ἀνέλαβεν ὁ κ. Γκρούιτς. Διὰ προκηρξείας του ὁ παρατηθεὶς βασιλεὺς εἴχεται ἵνα τὸ νέον σύνταγμα ἀποθῇ εὐτυχῆς τῇ Σερβίᾳ καὶ τῷ ὄψι του. — Ὁ νέος πρόεδρος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς κ. Χάρισον ἀναλαμβάνων τὴν ἀρχὴν ἐκήρυξε διὰ τοῦ διαγγέλματός του δεῖ θὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς Εὐρώπης, ἐν ᾗ περιπτώσει αὐτὴ ἐπιφαιλουμένη τῆς τομῆς τοῦ Παναμᾶ ἰδρύσει ἀποικίας ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀμερικῇ. — Ἡ Αὐστριακὴ κυβέρνησις θὰ ὑπαβάλῃ εἰς τὰς βουλὰς νομοσχέδιον, δι' οὗ καταργεῖται ἡ ἐλευθερία τῶν λιμένων Γεργέστης καὶ Φιοῦμης.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Τὸ ἐπαινεθὲν ἐν τῷ δραματικῷ διαγωνισμῷ τῶν Ὀλυμπίων ἀρχαῖον δράμα τοῦ κ. Δημητρίου Κορομηλά παρασταθήσεται προσεχῶς ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Νέου Θεάτρου ὑπ' αὐτοῦ τοῦ δραματοῦργου καὶ ἄλλων ἐρασιτεχνῶν. Περὶ τῆς «Δουκίσσης τῶν Ἀθηνῶν» τοῦ κ. Κλ. Ραγκαβῆ οὐδὲν ἀπέφασκεν εἰσεῖτι. — Μεταξὺ τῶν νέων ἔργων, ἅτινα ἐξεδόθησαν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐν Γαλλίᾳ, σημειοῦμεν ὡς σχετιζόμενον πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς ἱστορίαν τὰ ἑξῆς: *Ambassade en Turquie de Jean de Gontaut-Biron* (1605—1610), ὅπερ μετὰ διαφόρων ἐγγράφων καὶ σχολίων ἐξέδωκεν ὁ κόμης Th. de Gontaut-Biron, ἑγγονὸς αὐτοῦ. — Ἔξεδόθη ἐπίσης νέα λυρικὴ συλλογὴ: *Pastels* τοῦ κ. Paul Bourgot μεγάλως ἐπαινουμένη.

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

Οἱ ἑταῖροι τῆς Ἐπιστημονικῆς Λέσχης τῆς Βιέννης θὰ ἐπιχειρήσωσι καὶ ἐφέτος κατὰ Μίτιον ἐκδρομὴν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς θαλάσσας. Ὡς σταθμοὶ ἀναφέρονται ἐν τῷ προγράμματι τῶν τῶ Ναυπλίου, αἱ Μυκῆναι, αἱ Ἀθῆναι, ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ Πέργαμος, ἡ Σμύρνη, ἡ Σύρος καὶ ἄλλαι τινὲς νῆσοι τῶν Κυκλάδων καὶ τῆς Ἑπτανήσου.

ΚΑΛΑΙΤΕΧΝΙΑ

Μὴ κατορθωθείσης συνεννοήσεως μεταξὺ τοῦ ἐν Κερκύρᾳ μελοδραματικοῦ θιάσου καὶ τοῦ ἐργολάβου κ. Κυριακοῦ πρὸς παράστασιν τῆς «Φλόρας Μιράμπλις» ἐν τῷ ἐνταῦθα Νέῳ Θεάτρῳ, ὁ κ. Σαμάρας ἀνεχώρησεν ἐκ Κερκύρας εἰς Τουρίνον, ὅπου προηγουμένως εἶχε προσκληθῆ. — Ἐν Βιέννῃ ἐκτελεσθεὶς ἀπὸ τινος μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας ὠραῖον μελοδραματίον τοῦ Ἄγγλου συνθέτου Ἀρθούρου Sullivan, ἀλλ' ἄνευ τῆς ἀδείας του καὶ τῆς μουσικῆς του σχεδόν, τοῦ συνθέτου μὲν μὴ παραχωρήσαντος ταύτην, τοῦ μελοδραματικοῦ δὲ θιάσου μεταχειρισμένου ἄλλην, ἦν ἐκ τοῦ προχείρου συνέθετο μουσικὸς τις. Ταῦτα δὲ, διότι δὲν ὑπάρχει συνθήκη περὶ πνευματικῆς ἰδιοκτησίας μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Ἀγγλίας. — Πῶς ἐκτιμῶσιν ἀλλαγῶν. Ἄγγλις τις παρευρισκομένη ἐν συναυλίᾳ διδομένη ὑπὸ τοῦ νεαροῦ βαρβιτσιστοῦ κ. Chiti ἐν Φλωρεντίᾳ τίσον ἐνεβουάζθη, ὥστε τὴν ἐπαύριον τῷ ἔπεμφε συμβόλαιον ὑπογεγραμμένον ὑπ' αὐτῆς—ὅπερ θεδαίως θὰ συνυπέγραψε καὶ οὗτος—δι' οὗ ἀνελάμβανε τὴν ὀπο-

τροφίαν του καὶ τὰ ἐξόδα τῆς δασκαλίας του ἐν τῇ ἐν Βερολίνῳ σχολῇ Joachim. — Αἱ Γερμανικαὶ ἑφημερίδες ἀγγέλλουσιν ὅτι ἀνεκαλύφθη νέον ἔργον τοῦ Βάγνερ πεντάπρακτον μελοδράμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Σαρακηνή», ἐγράφη τῷ 1841, τὰ δὲ χειρόγραφα ἀνευρέθησαν ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ ἀποθανόντος διευθυντοῦ τοῦ χοροῦ τῆς Μητροπόλεως τοῦ Μονάχου.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Σ. Α. Π. Βεδαίως. Ἄλλὰ ὁ ὑποχόμενος ταχέως μεταμελεῖται ἀργά.—Κ. Φ. Σ. Α. Μ. Κ. Ι. Ἀδριανούπολις. Μ. Χ. Σ. Α. Πειραιᾶ. Ἑλήθησαν. Γράφομεν.—Π. Π. Βολοῦ. Ἐπίσης.—Α. Π. Πάτρας. Ἐδχαριστοῦμεν, ἐλήθησαν. Ὁ γράφωμεν.—Μ. Γ. Δέν εἶθε μόνος σῆς. Καὶ ἄλλαι ἐγένοντο παραλήψεις ἕνεκα τῶν συμφορῶν, αἰτινὲς ἀλληλοδιαδόχως περιέσπασαν ἐσχάτως τὸν διευθυντὴν τῆς «Ἑβδομάδος». Ἡδὴ θὰ τακτοποιήσωμεν τὰ πάντα.—Ι. Κ. Καβάλλας. Ἑλήθησαν. Ἐστάλησαν. Ἐγράφησαν.—Μ. Γ. Μ. Μελετόπουλις. Ἐστάλησαν.—Ι. Π. Π. Ἀκατάλληλον.—Ἀλ. Ἐδχαριστοῦμεν.—Δ. Γ. Γ. Καρλόβασι. Ὁ γράφωμεν.—Γ. Β. Σεβαστοπόλις. Ἐπίσης.—Ν. Γ. Κέρκι. Ἑλήθησαν, ἐδχαριστοῦμεν.—* Ἐἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ εἰδους τούτου θ' ἀποκριθῶμεν διὰ τοῦ προσεχούς.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Κοινωνικὰ, κωμῳδία, Κούρως ἀρκατῆ, ποιητὰ ὑπὸ Κ. Τζακόβου Ρίττον. — Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη. Τεύχος 18. Μπάρτ καὶ Χίρστ ἐκδόται. University Studies published by the University of Nebraska. Contents: 1. On the Conversion of some the Homologues of Benzol Phenol into Brimahy and Secondary Amines Rachel Lloyd.—2. Some observations upon the Sentence-Length in English Prose L. A. Sherman.—3. On the Sounds and Inflections of the Cyprian Dialect C. E. Bennett.—Lincoln, Nebraska. **Λεξικὸν Ἑτυμολογιατικόν,** ἐκδιδομένη ἐπιμελεῖα Ν. Γ. Πολίτου. Τόμ. Α' Φύλλ. 3—4. Ἀγγλικὴ κίνη. — Ἀγνή, Ἀγναντα. — Ἀγωνιστῆ. Μπάρτ καὶ Χίρστ ἐκδόται.

Ἀγγέλλονται

Πρὸς ἀποχαιρετισμὸν. Ἐναλλάξ κωμῳδία, ὑπὸ Στεφ. Γ. Στεφάνου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΙΣ ΚΟΜΨΑ ΤΕΥΧΗ ΠΕΡΙΦΟΥ 96 ΣΕΙΛΙΔΩΝ

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

- Τεύχος 1—3 **Θάνατος Βλέκας,** Ἑλληνικὴ μυθιστορία ὑπὸ Π. Καλλιγᾶ.
- **Ποιήματα Α. Σ. Βουζαντίου** (ἐν τῷ 3ῳ τεύχει)
  - 3—5 **Ὁ Ἐξηταβελόνης,** κωμῳδία Μολιέρου, κτὰ τὴν ἐφελλήμειαν τοῦ Οἰκονόμου.
  - **Ποιήματα Φ. Κοππῆ** (ἐν τῷ 5ῳ τεύχει).
  - 6 **Περὶ ἑλληνικῆς ἱστορίας** τῆς νιοελληνικῆς φιλολογίας ὑπὸ Α. Ρ. Ραγκαβῆ.
  - 7 κ. 9 **Λουίζα Μύλλερ,** τραγωδία Φ. Σχίλλερου.
  - 8 **Τριετικὴ τῆς ψυχῆς** ὑπὸ Φειστερσλίβεν.
  - 10 **Διηγήματα σύγχρονα Ἑλληνικά,** ὑπὸ Δ. Βεβλά, Ε. Χαρολάου, Δ. Καμπούρογλου, Γ. Δροσίνῃ, Α. Κουρτίδου, Γ. Μ. Δαμβέρρη καὶ Α. Καρκαβίτσα.
  - 11—13 **Στράτης Καλοπίχειρος,** ἠθογραφία ἑλληνικὴ ὑπὸ Στ. Κουμανοῦδῃ.
  - 14—15 **Ἀμλέτος,** τραγωδία Σαίξπηρου μεταφρασθεὶς ὑπὸ Σ. Δ. Βεβλά.
  - 16—17 **Ἄσμα τῶν Χριστογενῶν,** διήγημα ὑπὸ Κ. Δίκου.
- * Ἐκαστον τεύχος τιμᾶται λιπτά 60. Ἡ συνδρομὴ διὰ 25 (α' αἰετᾶ) δρ. 12
- Ἐἰς τὸ ἔξωτερικόν ἐννοοῦνται αὗται αἱ τιμαὶ εἰς χρυσόν
- Μ Π Α Ρ Τ Κ Α Ι Χ Ι Ρ Σ Τ**
ἐκδόται ἐν Ἀθήναις

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ						
Γραμμὴ Πειραιῶς-Κορίνθου			Αἰγίου-Πατρῶν			
1	3	33	2	4	32	
Πειραιῶς ἄν.	6.45π.	11.20π.	8 πμ	Πάτραι	ἄν. 7 πμ	11.25
Ἀθῆναι	7.15μ.	11.50	8.35	Αἶγιον	8.52	12.50
Κορίνθος ἄφ.	10.35	2.50μ.	12.10	Κορίνθος	1.10	4—1.55μ.
Αἶγιον	2.52	6.04μ.		Ἀθῆναι ἄφ.	4.45	7.05
Πάτραι	4.45	7.30μ.		Πειραιῶς	5.15	7.30
						6.5
Γραμμὴ Κορίνθου-Ἄργους-Ναυπλίου-Μύλων			202			
Ναῦπλιον ἄν.	9.55π.μ.		Κορίνθος ἄν.	3.05 μ.μ.		
Μύλοι	9.55		Ἄργος ἄφ.	5.22		
Ἄργος	10.30		Ναῦπλιον	5.55		
Κορίνθος ἄφ.	12.45π.μ.		Μύλοι	6—		

Σημείωσις.— Πᾶσαι αἱ ἀμαξοστοιχίαι ἐν Πάτρας ὄναχωρῶσι καὶ θὰ φθάνουσιν εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου θὰ χορηγῶνται τὰ εἰσιτήρια καὶ θὰ ἐνεργῆται μόνον ἡ παραλαβὴ καὶ παράδοσις τῶν ἀποσκευῶν τῶν ἐπιβατῶν.

Αἱ ἀμαξοστοιχίαι 33 καὶ 32 λειτουργοῦσι καθ' ἑκάστην πλὴν τῆς Κυριακῆς. Αἱ ἀμαξοστοιχίαι 1, 2, 33, 32, 202, 203, σταθεμεύουσι καὶ εἰς ὁδὸν τὰς Στάσεις καὶ Σταθμοῦ. Μεταξὺ Κορίνθου—Ἀκράτας Πατρῶν—Ἀκράτας Ναυπλίου—Ἄργους—Μύλων καὶ ἀνιστρέφως, κυκλοφοροῦσιν καθ' ἑκάστην τοπικαὶ ἀμαξοστ. σταθεμεύουσαι εἰς πάσας τὰς Στάσεις καὶ Σταθμ.

ΧΑΡΤΟΠΩΔΕΙΟΝ
ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ
Πένναι Διαδόχου
Υπόγειοι Σπαίροι εἰς Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν ἀπὸ δρ. 35—72.
Πένναι Τριετικῆ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΤΗΡΙΑ
ἐπὶ καλοῦ χάρτου στυμμάτιος.
Πένναι Διαδόχου
ΜΕΛΑΝΗ ΜΑΥΡΗ
συμπικνωμένη καὶ ἀναλυομένη εἰς 25 μέρη ὕδατος. Δοσὶς ἐν δρ. 312 δρ. 4 50
Ἀναλυομένη ἡδὲ καλ. 90
Πένναι Τριετικῆ
Γραφικαὶ ΓΑΑΙ
ΚΟΜΨΟΤΕΧΝΗΜΑΤΑ